

UNIVERZITA KARLOVA
1. lékařská fakulta

Studijní program: Ošetrovatelství

Studijní obor: Všeobecná sestra

Marie Humpálová

Názory laické veřejnosti na alternativní medicínu

The views of lay public on alternative medicine

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Mgr. Monika Hošťálková

Praha, 2017

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem závěrečnou práci zpracovala samostatně a že jsem řádně uvedla a citovala všechny použité prameny a literatury. Současně prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Nesouhlasím s trvalým uložením elektronické verze mé práce v databázi systému meziuniverzitního projektu Theses.cz za účelem soustavné kontroly podobnosti kvalifikačních prací.

V Praze, 31. 05. 2017.

.....
MARIE HUMPÁLOVÁ

Identifikační záznam

HUMPÁLOVÁ, Marie. Názory laické veřejnosti na alternativní medicínu. [The views of lay public on alternative medicine]. Praha, 2017. 72 s., 1 příl. Bakalářská práce (Bc.). Univerzita Karlova, 1. lékařská fakulta, Ústav teorie a praxe ošetrovatelství. Vedoucí práce Hošťálková, Monika.

ABSTRAKT

Bakalářská práce pojednává o alternativní medicíně, jejich pozitivěch i negativěch. Práce má dvě části, část teoretickou a empirickou. Část teoretická je založena na popisu vybraných alternativních způsobech léčby – akupresura, akupunktura, fytoterapie, bioterapie, psychotronika, homeopatie, chiropraxe, aromaterapie, chiropraxe a fototerapie.

V posledních letech se o alternativní medicíně slyšíme stále více a je stále více populární. Alternativní medicína představuje celkem významnou část péče o zdraví lidí, ovšem nemá žádná určená pravidla ani kontrolu. Lékařské společnosti se nestaví k problému jednoznačně.

Hlavním cílem bakalářské práce je analyzovat názory laické veřejnosti na alternativní medicínu. Dílčí cílem č. 1 je zmapovat, zda jsou jednotlivé typy alternativní medicíny v povědomí laické veřejnosti. Dalším dílčím cílem, tedy cílem č. 2 je zmapovat zda alternativní medicína je používána, případně jaké metody a na jaké obtíže (s určením fáze léčby).

K vypracování jednotlivých cílů byl zvolen nestandardizovaný dotazník, který byl aplikován prostřednictvím webové stránky www.vyplto.cz.

Nejvýznamnější postavení v povědomí respondentů z oblasti alternativní medicíny zaujímá akupresura. Nejvíce aplikována byla homeopatie. Nejčastější aplikace alternativní medicíny jako celku je při léčbě dýchacích potíží (alergie, nachlazení, astma apod.). Využití alternativní medicíny byl současně s léčbou klasické medicíny.

klíčová slova:

názory veřejnosti/přírodní medicína, využití alternativní medicíny, informovanost veřejnosti/alternativní medicína

ABSTRACT

Bachelor thesis deals with alternative medicine, their positive and negative ones. The thesis has two parts, theoretical and empirical. The theoretical part is based on the description of selected alternative treatments - acupressure, acupuncture, phytotherapy, biotherapy, psychotronics, homeopathy, chiropractic, aromatherapy, chiropractic and phototherapy.

In recent years, we have heard more about alternative medicine and it is becoming more and more popular. Alternative medicine represents a significant part of human health care, but it does not have any rules or controls. Medical societies are not confronted with the problem unambiguously.

The main aim of the bachelor thesis is to analyze the opinions of the lay public on alternative medicine. Partial goal # 1 is to map out whether individual types of alternative medicine are in the public eye. Another objective, ie goal 2, is to map out whether alternative medicine is being used, or what methods and the difficulties (determining the treatment phase).

A non-standardized questionnaire was selected for the elaboration of the individual objectives, which was applied through the website www.vyplto.cz.

The most prominent position in respondents' awareness of alternative medicine is acupressure. The most applied was homeopathy. The most common applications of alternative medicine as a whole are in the treatment of respiratory problems (allergies, colds, asthma, etc.). The use of alternative medicine was concurrent with the treatment of classical medicine.

keywords:

Public opinion / natural medicine, use of alternative medicine, public awareness / alternative medicine

Poděkování

Děkuji Mgr. Monice Hošťálkové za cenné rady a připomínky při zpracování mé bakalářské práce. Dále bych ráda poděkovala Mgr. Eva Prošková, Ph.D., která mi zpočátku poradila, jakou cestou se mám vydat. A v neposlední řadě děkuji své sestře Ludmile Humpálové za trpělivost a ochotu pomoci a Mgr. Lucii Kurzové za pomoc při citacích dle stylu APA.

Obsah

1. Úvod.....	8
2. Současný stav poznání.....	9
2.1. Akupunktura.....	10
2.2. Akupresura	11
2.3. Fytoterapie	11
2.4. Bioterapie	13
2.5. Psychotronika.....	13
2.6. Homeopatie	13
2.7. Chiropraxe.....	14
2.8. Aromaterapie.....	14
2.9. Kryoterapie.....	15
2.10. Fototerapie	16
2.11. Zdravotní pojištění alternativní medicíny v ČR.....	17
3. Empirická část	18
3.1. Stanovení cílů praktické části.....	18
3.2. Metody sběru dat.....	18
3.3. Výzkumný soubor	18
3.4. Metody zpracování a analýzy dat.....	19
3.5. Praktický průběh realizace	19
4. Výsledky.....	20
5. Diskuse.....	58
6. Závěr.....	61
7. Seznam použité literatury.....	62

Seznam zkratk

Seznam grafů

Seznam tabulek

Seznam příloh

1. Úvod

Téma bakalářské práce, alternativní medicína, bylo zvoleno s ohledem na to, že i přírodní medicína může, a často je, významným pomocníkem zdravotnických pracovníků v rámci terapie nejrůznějších diagnóz. V některých případech se aplikace alternativní medicíny může projevit pouze tzv. placebo efektem, ale je důležité si uvědomit, že i to je způsob dosažení zlepšení pacientova stavu. V teoretické části jsem blíže specifikovala vybrané druhy alternativních metod, kdy hlavním klíčem výběru byla co největší míra prospěšnosti v ošetrovatelské praxi. Vycházela jsem především z výzkumů, odborných článků a publikací, které byly tím motivem pro zařazení konkrétní alternativní metody do této bakalářské práce.

K výběru vědeckých článků jsem využila databáze PubMed a Embase se sběrem článků v rozmezí listopad 2016 až březen 2017. Knižní publikace jsem vyhledávala v Národní lékařské knihovně. Doplnující informace jsem našla na odborných webových stránkách, které jsou uvedeny v citacích na konci bakalářské práce.

Celá práce je doplněna o pozitiva a negativa využití alternativní medicíny. Problematika využití alternativní medicíny, jako součást klasické medicíny v nemocničním prostředí, je velice složitá. V první řadě bychom se měli zajímat o to, zda lidé alternativní medicíně vůbec věří, a jak jsou seznámeni s alternativní medicínou. U tohoto druhu medicíny je nutné využít pozitivní přístup k dané metodě.

V praktické části bakalářské práci jsem se zaměřila na otázku, jaký postoj zaujímají lidé obecně k alternativní medicíně. Dále jsem analyzovala, zda lidé vyzkoušeli některou z alternativních metod, případně jakou a na jaké obtíže. Odpovědi na tyto otázky jsem sbírala skrz dotazníkové šetření pomocí webové stránky www.vypnto.cz. Využití této webové stránky je zajištěna anonymita respondentům. Použitý způsob sběru dat jsem si zvolila za účelem dosažení, co největšího počtu zodpovězených dotazníků.

2. Současný stav poznání

Teoretická část bakalářské práce je zaměřena na vysvětlení pojmu alternativní medicíny. Jednotlivé podkapitoly pojednávají o jednotlivých metodách alternativní medicíny, u nichž jsou blíže popsány konkrétní pozitiva a negativa.

Alternativní medicína je soubor mnoha typů a metod v přístupu k lidské bytosti. Existují alternativní metody, jak invazivní tak neinvazivní. Klasická medicína je nedílnou součástí každého lidského bytí, zachraňuje životy, ale už se většinou na osobu nehledí jako na celek ale jako na jednotlivé obtíže. Oproti tomu alternativní medicína hledí na člověka jako na schránku duše i na duši samotnou. V této bakalářské práci jsou uvedeny metody alternativní medicíny, které byly v rámci provedeného dotazníkového šetření analyzovány u respondentů jako nejznámější.

„Pojmy komplementární a alternativní medicína někdy bývají vnímány jako totožné, to ovšem neplatí. Pojem komplementární metody sice není v českém právu definován, však existují metody, které lze takto označit. Jde o metody, které nejsou součástí běžně uznávaných a používaných medicínských postupů tedy metody, které nejsou považovány za vědecky prokázané. Pojem alternativní metody se používá v širším slova smyslu, metody prováděné mimo zdravotnické zařízení a jsou často pod kontrolou osob se vzděláním buď státem neregulovaným, nebo vůbec žádným. Pojem komplementární metody jsou činnosti prováděné lékaři nebo osobami s jiným zdravotnickým vzděláním v rámci zdravotnických zařízení. V případě alternativní medicíny může stát zasáhnout až v případě vzniku škodlivého následku (pokud nepracují v rámci živnosti) velmi často škody na zdraví“ (Prošková, 2015).

Všichni pracovníci ve zdravotnictví, kteří využívají komplementární či alternativní metody by měli poskytovat péči dle lege artis. Jedná se tedy o postupy, které za správné považuje znalec nebo více znalců z konkrétního oboru (Prošková, 2015).

V poslední době přibývá pacientů, kteří nedůvěřují klasické medicíně nebo chtějí vyzkoušet jiné alternativní způsoby léčby. Odraz tohoto faktu je i vzrůstající počet lékařů, kteří nabízejí alternativní způsoby diagnostiky a léčby. Tyto způsoby alternativních diagnostik a terapií jsou plně hrazeny pacientem. (Šonka, 2015).

Výčet směrů alternativní medicíny by mohl být velmi dlouhý a odlišný dle konkrétních topografických lokalizací. Například na západě se hovoří o silné pětce v alternativní medicíně, do které patří tradiční čínská medicína, akupunktura, homeopatie, fytoterapie a osteopatie a chiropraxe (Křížová, 2013).

V posledních desetiletích se v USA počet využívání alternativní medicíny podstatně zvýšil. Avšak nejčastěji je alternativní medicína používána jako doplněk ke klasické medicíně nebo volně prodejným lékům (Fennell, 2009).

Prof. MUDr. Jiří Heřt, DrSc. (2013) je bojovník proti alternativní medicíně a šarlatánství. Za šarlatánství považuje všechny metody, jež mají principy v rozporu s vědeckými poznatky jako je homeopatie, čínská medicína a parapsychologie. Zastává názor, že jejich účinek je zprostředkován placebo efektem.

Součástí současného ošetrovatelství by měl být zájem o nejnovější alternativní metody léčby, mnoho patientských obtíží lze vyřešit právě těmito metodami. Jednou ze samozřejmostí využití

alternativní medicíny je kontrola či konzultace s ošetřujícím lékařem a patřičný záznam do zdravotnické dokumentace pacienta.

Z průřezové studie ze Švédska z roku 2012 bylo zjištěno, že sestry alternativní metody používají jen velmi zřídka. Avšak do budoucna by je chtěly využívat více, neboť k alternativním metodám mají velmi kladný postoj (Lundqvist, 2015).

2.1. Akupunktura

Tato podkapitola vysvětluje a definuje jednu z nejznámějších alternativních metod, kterou je akupunktura.

Akupunktura využívá tzv. aktivní body, což jsou přesně ohraničená místa na těle. Během akupunktury se stimulují tyto aktivní body, a tím dojde k cílenému ovlivňování organismu pomocí speciálních jehel (<http://akupunktura.cz/>, 2016).

Body na uchu, tzv. ušní akupunktura je též známá jako aurikuloterapie. V tomto případě se jehličky umisťují v místech vnějšího ucha. Aurikuloterapie se používá při mnoha bolestivých stavech, jako jsou bolesti dolní části zad. Bolesti dolní části zad a vliv aurikuloterapie se zabýval výzkum v roce 2013 v Sao Palu v Brazílii. Výzkumu se zúčastnili 91 jedinců a ukázalo se, že bolest poklesla, jak ve skupině s aplikací aurikuloterapie, tak placebem (Ushinohama, 2016).

Indikace

Indikacemi pro akupunkturu podle WHO¹ jsou z infekčních onemocnění např. rýma a chřipka. Z nemocí pohybového a nervového systému, na které by měla pomáhat akupunktura, jsou to záněty kloubů a bolesti v lumbální oblasti páteře. Z onemocnění vnitřního lékařství má akupunktura pozitivní vliv na astma a vysoký krevní tlak. Z řady psychických poruch to jsou deprese, úzkosti či nespavost. Z kožních onemocnění by se měl vylepšit pásový opar a akné. Z ušní, nosní a krční oblasti by se měly zlepšit záněty vedlejších nosních dutin či závratě. Z onemocnění močových cest a pohlavního ústrojí by se měla zlepšit impotence, neplodnost či např. nepravidelný a bolestivý menstruační cyklus (Křížová, 2015).

Kontraindikace

Akupunktura má také své kontraindikace. Sem patří krvácivé stavy, kachexie, vyčerpání organismu, akutní bolesti a infekce – náhlé příhody břišní, infarkt myokardu (<http://akupunktura.cz/>, 2016).

Komplikace

Akupunktura má také své komplikace. Těmi je mdloba, ohnutí jehly, zalomení jehly, hematom, bolest po vpichu, změna příznaků nemoci, zhoršení stavu pacienta (akupunktura, 2016).

Akupunktura je v České republice uznávanou léčebnou metodou, avšak není hrazena z prostředků veřejného zdravotního pojištění. Akupunkturu může provozovat každý lékař po absolvování kurzu akupunktury (Křížová, 2015).

Pan prof. Vladimír Tesař, člen Českého klubu skeptiků Sisyfos, je k akupunktuře velice skeptický. Svůj názor podkládá kontrolovanými studiemi z roku 2006, která je zacílená na akupunkturu

---

¹ WHO -

z oblasti kontroly bolesti. Výsledky byly stejné při zavedení jehel do akupunkturních míst stejně jako do neakupunkturních. Z toho zjištění vychází závěr, že efekt akupunktury v těchto studiích působil pouze jako placebo efekt.

2.2. Akupresura

Podkapitola s názvem Akupresura obsahuje vysvětlení pojmu a její indikace.

Akupresura je neinvazivní a finančně nenáročná zásah aplikovaný ručně pomocí prstů. Tato metoda nevyžaduje žádné vybavení. Pravděpodobnost vzniku nepříznivých účinků ve srovnání s akupunkturou, kde se využívají jehly, je mnohem nižší. V případě, že by se zdravotní sestry naučily a aplikovaly metody akupresury do klinické praxe, došlo by k efektivnímu zvýšení pohodlí pacientů, a současně k snížení jejich úzkostných stavů (Robinson, 2011).

Indikace

Účinky akupresury na deprese, úzkost a stres u pacientů s hemodialýzou se zabýval výzkum z roku 2014 ve třech hemodialyzačních centrech v Malajsii. Bylo zjištěno, že akupresurní terapie aplikována třikrát týdně po dobu čtyř týdnů výrazně snížila deprese, úzkost, stres a obecně zlepšila psychický stav pacientů s hemodialýzou. Toto pozitivní zjištění naznačuje, že akupresura může hrát významnou roli při podpoře psychického stavu pacientů, může zlepšit kvalitu života. Dále má akupresura vliv na snížení negativních následků spojených s možným psychickým onemocněním a úzkost u pacientů s hemodialýzou. (Hmwe, 2015)

Výzkum z roku 2012 z Kalifornie se zabýval použitím jednorázové akupresury jako součást antiemetika pro snižování nevolnosti a zvracení. Celkový výskyt zvracení od 0 do 72 hodin po operaci se významně snížil z 30 % na 12 %. Ovšem obnovení normálních pohybových aktivit a návrat do práce se nelišil mezi skupinami s využitím akupresurní metody a působením placebo efektu (White, 2012).

2.3. Fytoterapie

V této podkapitole s názvem Fytoterapie nalezneme vysvětlení pojmu, indikace a vedlejší metody této alternativní metody.

Fytoterapie (léčba chorob rostlinami či bylinkářství) využívá různé části rostlin, a to samostatně či směsí.(od kořenů přes kůru až k pupenům) (Altherr, 2010).

Fytoterapie je léčba rostlinnými sušenými preparáty. Fytoterapie je součástí klasické medicíny, oproti tomu bylinkářství provozované léčiteli spadá do alternativní medicíny. Některé rostliny mohou být zdraví prospěšné, ale i naopak mohou být některé zdraví škodlivé či jedovaté, přičemž každá rostlina může působit jinak.

Indikace

Každá rostlina má své specifické účinky, ale na některé obtíže najdeme více rostlin, které mohou pomoci. A také existují rostliny, které jsou prospěšné při více obtížích.

Na drobná poranění lze využít fytoterapii při hojení ran, krevních podlitinách či na pohmožděnin. Například konkrétně na hojení ran se používá heřmánek (květ), jitrocel (list), fialka (oddenek).

Na krevní podlitiny pomáhá oddenek kostivalu, a na pohmožděninu třezalka (nat') nebo materídouška (nat').

Fytoterapii na dýchací cesty můžeme využít při chřipce, kašli, odkašlávání. Při chřipce lze využít lípu (květ), heřmánek (květ), malinu (plod). Při kašli je vhodné použít fialku (květ), plicník (nat'), borovici (protáhlejší mladé výhonky), křen (kořen), jitrocel (list), petrklíč (květ), macešku – violka trojbarevná (nat', květ). Dále na odkašlávání pomáhá divizna (květ), petrklíč (květ), přeslička rolní (nat'), len (semena), cibule, hluchavka bílá (květ), pýr (oddenek), rozrazil (nat').

Na snížení hladiny cukru se může využít borůvku (sušené plody, list).

Fytoterapii lze také využít při obtížích s pokožkou jako ekzémy (kořen lopuchu), lišeje (list jitrocele, plod kaštanu, kůra břízy, nat' dobromyslu), nečistá plet' (kořen pupavy, list rozmarýnu, nat' zeměžluče) a záněty kůže (květ hluchavky, květ heřmánku).

Při jaterních obtížích je vhodná pampeliška (kořen), třezalka (nat'), zeměžluč (nat') a hlávkové zeli. A jako žlučopudné rostliny jsou řebríček (nat') a jablečník (nat').

Obtíž, které se dají řešit pomocí fytoterapie je celá řada, zde jsou uvedeny jen ty nejznámější a nejčastější.

U některých rostlin je zvýšené nebezpečí předávkování. To mohou způsobovat např. andělíka lékařská, černý bez, divizna velkokvětá, fenykl obecný, hořčice – brukev černá, chmel otáčivý, jablečník obecný, jalovec obecný, jeřáb ptačí, kmín kořený, křen selský, maceška – violka trojbarevná, majoránka zahradní, pelyněk pravý, petrklíč – prvosenka jarní, petržel zahradní, přeslička rolní, rozmarýn lékařský, řebríček obecný, šalvěj lékařská (Mihulová, 2013).

Fytoterapie může být použita také jako součást psychoterapie, kdy se využívá zejména u chronických chorob. (Heřt, 2010).

Vedlejší účinky

Problematickou jsou alergické reakce způsobené nejrůznějšími látkami, které jsou obsaženy v rostlinách. Mezi nejznámější rostliny s alergizujícím účinkem patří podražec, bolševník, chryzantéma, tulipán, kroton, kostival a mnoho jiných. Další negativním účinkem může být interakce chemických látek rostlin s chemickými látkami v předepsaných lécích od lékaře. V tomto případě největší nebezpečí představují preparáty z exotických. (Heřt, 2010).

Nebezpečí fytoterapie vzniká při neodborném použití léčivých rostlin, které může mít za následek vážné poškození lidského zdraví. Příčiny mohou vzniknout při sběru (malá znalost rostlin či sběr rostlin ošetřených chemickými postřiky), při sušení (špatné usušení, při němž vznikají plísňe, a tyto rostliny pak obsahují látky škodlivé či jedovaté pro lidský organismus) a při použití. Při použití se může naskytnout nejvíce chyb, jako je např. nesprávné stanovení diagnózy, užití jedovatých rostlin, nesprávná kombinace rostlin, nepřiměřená dávka (Mihulová, 2013).

Rozdíl mezi doplňkem stravy a léčivým přípravkem je dle zákona č. 378/2007 Sb., o léčivech, pověřen rozhodnout Státní ústav pro kontrolu léčiv (SÚKL).

Pokud se jedná o doplněk stravy, na obalu nesmí být uvedeny indikace, ale pouze příznivé účinky (zdrava-poradna, 2011).

2.4. Bioterapie

Podkapitola Bioterapie definuje samotný pojem, principy a využití této alternativní metody.

Bioterapie vychází z předpokladu, že lidské tělo je schopno samoregenerace a samouzdravení, za situace že má pro tuto činnost dostatečnou zásobu energie a nemá narušený energetický distribuční systém.

Využití

Bioterapie se používá jako pomocná terapeutická metoda s cíleným využitím možnosti přímého energetického a psychického interagování. Primárním účelem bioterapie je zlepšení psychosomatického stavu. Bioterapii se může použít nejen na člověka, ale i na živočicha nebo dokonce i rostlinu. Jmenovaný způsob terapie působí přes médium – energetický přenos je tak vykonán z jednoho organismu do druhého.

Bioterapeut působí svými rukama, přičemž jimi pohybuje kolem pacienta nebo nad nemocným místem. Tím se podílí na zlepšení podmínek v okolí chorobného místa či celkově zlepšuje stav organismu. Následně vznikne zpětná vazba mezi pacientem a bioterapeutem, a tím jsou vytvořeny vhodné předpoklady pro zlepšení stavu pacienta (<http://bioterapie.cz/>, 2013).

2.5. Psychotronika

Následující podkapitola vysvětluje význam pojmu a základní princip další alternativní medicíny, kterou je psychotronika.

Psychotronika, též biotronika či psychoenergetika využívá energetického principu. Psychotronika je uplatňována v lidovém léčitelství, což je poskytování zdravotní péče laickými osobami (Křížová, 2004).

Léčitel dle intuice vnímá energetické pole, které je narušené. Podle diagnostických schémat, která jsou často u každého léčitele jiné (vlastní), se snaží určit příčinu problémů (Křížová, 2004).

2.6. Homeopatie

V podkapitole s názvem Homeopatie nalezneme vysvětlení pojmu a princip této metody.

Homeopatie lze definovat jako konsistentní a systematický terapeutický přístup k pacientovi. Homeopatie byla vyvinuta lékařem Samuelem Hahnemannem (1755 – 1843) na přelomu 18. a 19. století. Homeopatie je založena na principu „podobné se léčí podobným“ (Zittlau, 2006).

Tato alternativní metoda pracuje s tzv. duševními traumaty, ty pokud jsou včas odhaleny, onemocnění by nemělo vzniknout. Mezi duševní traumata patří úmrtí blízkého člověka, rozvod, zrada, násilí. Dále i trauma, které vzniklo během prenatálního života. Pokud onemocnění již vzniklo je zapotřebí odstranit jeho příčinu, tedy duševní trauma, a nemoc poté sama odezní. Homeopatie se dělí na dva směry na příznakovou homeopatii a klasickou homeopatii. Příznaková homeopatie řeší pouze příznak nemoci, oproti klasické homeopatii, která studuje člověka zevnitř. Avšak příznakovou homeopatii si člověk může naordinovat sám, kdežto na klasickou homeopatii by měl člověk kontaktovat zkušeného homeopata (Dvořáková, 2012).

Dodnes není účinek homeopatie vědecky dokázán. Homeopatická léčba odmítá zastaralý způsob „čím více tím lépe“. Je zapotřebí, aby pacient měl trpělivost. Člověk je v homeopatii vnímán jako

jeden celek se svými zvyky, vlastnostmi, silnými a slabými stránkami a zdravotními obtížemi (Nebel, 2011).

Pan prof. Vladimír Tesař, je k homeopatii velice kritický. Svůj názor podkládá vědeckými studiemi, kde byly dokázány především negativní efekty léčby homeopatiky. Dle jeho názoru je zapotřebí stále individuálně testovat homeopatii v jednotlivých možných indikacích. Obává se ovšem, že ti kteří homeopatika vyrábějí, prodávají a používají, se o tomto faktu přesvědčit nedají.

2.7. Chiropraxe

V podkapitole Chiropraxe nalezneme vysvětlení pojmu, stručnou historii, indikace a její kontraindikace.

Chiropraxe neboli chiropraktika je označována diagnostika, ošetření a rehabilitace systémových poruch (nervového, svalového a kosterního charakteru). Chiropraktik využívá k léčbě své ruce, přičemž nejčastější aplikace je na obtíže s páteří. Mezi chiropraktické metody patří i běžná lékařská prohlídka a rentgen (Jovanovičová, 2007).

Chiropraxe je spojována se jménem Palmera, amerického lékaře konce 19. století. Chiropraxe je nejvíce známa v USA, kde je nejrozšířenějším směrem alternativní medicíny. V USA mají chiropraktici i své školy. Americká lékařská společnost byla skeptická ve 20. století vůči chiropraxi, ale z důvodu vynucení americké společnosti chiropraxi r. 1974 zařadili do veřejného programu Medicare (Křížová, 2004).

Indikace

Indikacemi pro chiropraxi jsou bolesti hlavy, závratě, hučení v uších, bolesti v zátylku, zádech a bedrech. Dále je indikací neuralgie a jiné problémy kostí, kloubů a svalů.

Kontraindikace

Kontraindikacemi pro chiropraxi jsou zejména poruchy vyvolané oslabením nebo onemocněním kostí (Jovanovičová, 2007).

2.8. Aromaterapie

Následující podkapitola vysvětluje pojem, historii, indikace a kontraindikace alternativní metody s názvem aromaterapie.

Aromaterapie je cílené, terapeutické využití čistých přírodních esenciálních olejů a extraktů rostlin, přičemž používá jako základní metodu éterické oleje (též esenciální oleje). Cílem aromaterapie je navodit harmonii a odstranit nerovnováhu pomocí ovlivňování fyzické, psychické a emoční stránky jedince (Noe, 2014).

Počátek moderní aromaterapie se datuje na přelom 19. a 20. století. Ovšem macerované byliny v tuku nebo rostlinném oleji jako využití ke kosmetice nebo léčbě je staré několik tisíc let (Noe, 2014).

V aromaterapii se používají pouze 100% čisté, přírodní produkty, přičemž nikdy se nepoužívají syntetické vůně – vonné oleje (Noe, 2014). Éterické oleje (výtažky z rostlin) se používají k léčbě onemocnění i pro zvýšení fyzické síly a psychické pohody. Ačkoli historie použití destilovaných rostlinných materiálů sahá až do středověké Persie, termín "aromaterapie" poprvé použil Rene

Maurice Gattefosse na počátku 20. století (Boehm, 2012). Již Gattefosse ve své knize z roku 1937 tvrdil, že bylinný přípravek by mohly být použit pro léčbu prakticky jakékoli nemoci v celém systému lidského organismu (Gattefosse, 1937). Dnes je aromaterapie populární ve Spojených státech a po celém světě (Boehm, 2012)

I když výhody zůstávají kontroverzní, mnoho pacientů i poskytovatelů zdravotní péče jsou nakloněni k aromaterapii, protože aromaterapie má nízké náklady a minimálními vedlejšími účinky. Podle vedení americké společnosti Food and Drug jsou éterické oleje, které jsou v současné době k dispozici pro léčebné použití, zcela bezpečné (Boehm, 2012).

Indikace

Klinická studie z roku 2014 na hemodialyzačním oddělení Birjand Vali-ASR, prokázala pozitivní vliv této alternativní metody při terapii úzkosti pacientů. Této studii se zúčastnilo 46 pacientů, kteří byli náhodně rozděleni do kontrolní a experimentální skupiny. Nejprve byla zkoumána úroveň úzkosti pacientů. Experimentální skupina vdechovala vodu s vůní růže po dobu 4 týdnů, ale kontrolní skupina nepodstoupila žádný zásah. Na konci 2. a 4. týdne byla úzkost pacientů opět změřena. Podle této studie růže ve vodě snižuje úzkost u dialyzovaných pacientů. Z tohoto důvodu může inhalace vody z růží zlepšit emocionální a duševní stav pacienta během hemodialyzační léčby (Barati, 2016).

Další studie probíhající na území Minnesoty a západního Wisconsinu v USA zkoumala účinnost aromaterapie podávané sestrou v akutní péči. Většina aromaterapií byla podávána pomocí inhalace. Nejčastěji používanou silicí byla levandule. Dále byl analyzován vliv éterických olejů ze silic zázvoru, sladké majoránky, mandarinky a kombinace těchto olejů. Obecně éterické oleje měly za následek klinické zlepšení u všech pacientů, nejlépe však reagovaly ženy bílé pleti (Johnson, 2016).

Kontraindikace

V některých případech mohou éterické oleje způsobit mírné podráždění kůže v místě použití. Při požití většího množství mohou způsobit fototoxické reakce, které mohou v opravdu výjimečných případech způsobit smrt (Boehm, 2012)

2.9. Kryoterapie

V podkapitole je uvedena charakteristika alternativní metody kryoterapie.

Kryoterapie je terapeutická metoda, která využívá hluboký suchý mráz (teplotně od -110 °C do -130 °C). Mráz se aplikuje na vnější povrch lidského těla podobu 2 – 4 minut (Kryo-terapie, 2016).

Kryoterapie je jednou z nejužívanějších metod ambulantních dermatologů. Někdy je nazývána kryochirurgie nebo kryalizace, přičemž je využívána pro léčbu mnoha benigních i maligních kožních lézí. Efekt léčby závisí hlavně na způsobu použité technologie, době ošetření, intenzitě ošetření a správné indikaci (Kýkalová, 2013).

Kryoterapie patří do rukou erudovaného lékaře. Používá se nejčastěji v dermatologii s využitím ostatních metod dermatologie (Kýkalová, 2013).

Indikace

Dle výzkumu provedeného na 30 pacientech v roce 2016 snižuje lokální kryoterapie například bolest kolenou při artritidě. Dále kryoterapie významně snížila střední bolesti VAS². (Guillot, 2016)

Obecně kryoterapie má největší blahodárný efekt na chronické zánětlivé onemocnění kloubů a zad, degenerativní kloubní onemocnění, psoriázu (lupénku), celulitidu či na psychické deprese (Kryoterapie, 2016).

Vedlejší účinky

I kryoterapie může mít vedlejší účinky jako bolest, erytém, edém, infekce, hypertrofické jizvy apod.

Kontraindikace

Mezi kontraindikace terapie chladem patří například chladová alergie, choroby krvetvorby a autoimunitní choroby (Kykalová, 2013).

2.10. Fototerapie

V této podkapitole s názvem Fototerapie je nastíněna stručná historie a negativní vlivy pro fototerapii samotnou. Dále podkapitola obsahuje indikace Fototerapie a její kontraindikace.

Nejstarší záznam využití slunečního záření na kožní onemocnění sahá až pět tisíciletí do starého Egypta. Éra vědecké lékařské světelné terapie v moderním pojetí začala v 1877, kdy Downs a Blunt zjistili, že vystavení světlu inhibuje růst hub ve zkumavkách. Roku 1903 získal Niels Filsen Nobelovu cenu za medicínu, jeho práce ukazuje úspěšnost léčby světlem kožního *Mycobacterium tuberculosis* (lupus vulgaris). Moderní fototerapie se považuje od roku 1980 s objevem akčního spektra pro psoriázu a vývoji úzkého pásma UVB (Jarrett, 2017).

Fototerapie je v pozadí biologické léčby, i když biologická léčba je finančně náročnější. Negativnost pro fototerapii je vzdálenost fototerapeutických center i významný nedostatek fotostabilizátorů (Ettler, 2013).

Indikace

Fototerapeutická léčba se používá při léčbě sexuálních dysfunkcí, depresí, při premenstruačním syndromu (Lieberman, 2006).

Výzkum na dermatologickém oddělení ve španělské Valencii zabývající se rolí fototerapie v kožní chronické reakci štetu proti hostiteli. Z 16 pacientů bylo dosaženo kompletní odpovědi u 9, u 7 pacientů došlo k částečné odpovědi. U 2 zbývajících pacientů bylo dosaženo částečné odpovědi, což bylo způsobeno vznikem relapsu po léčbě. Z toho vyplývá, že fototerapie je vhodnou volbou v léčbě kožní chronické reakci štetu proti hostiteli (Ballester-Sánchez, 2015).

Kontraindikace

Výzkum ve španělské nemocnici prokázal, při léčbě kožní chronické reakci štetu proti hostiteli má fototerapie nepříznivé účinky jako erytém a svědění, který měl ovšem pouze 1 pacient (6 %) v průběhu léčby (Ballester-Sánchez, 2015).

---

² VAS-

2.11. Zdravotní pojištění alternativní medicíny v ČR

V poslední teoretické kapitole bakalářské práce je uvedena problematika hrazení metod alternativní medicíny z prostředků veřejného zdravotního pojištění.

Hrazení služeb z prostředků veřejného zdravotního pojištění je upraveno zákonem č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění (dále jen „zákon“), kdy jsou pojištěnci poskytnuty hrazené služby s cílem zlepšit nebo zachovat jeho zdravotní stav nebo zmírnit jeho utrpení, pokud odpovídají účelu a zdravotnímu stavu pojištěnce. Současně jsou konkrétní metody v souladu se současnými poznatky lékařské vědy a existují důkazy o jejich účinnosti.

Jediná metoda alternativní medicíny, která je uvedena a zmíněna v zákoně, je akupunktura, u níž je zákonem zakotveno, že její výkony se z veřejného pojištění nehradí.

3. Empirická část

3.1. Stanovení cílů praktické části

Hlavním cílem je analyzovat názor laické veřejnosti na alternativní medicínu za využití anonymního dotazníkového šetření prostřednictvím webové aplikace.

Dílčí cíle:

1. Analyzovat, zda jsou jednotlivé typy alternativní medicíny v povědomí laické veřejnosti.
2. Zmapovat zda alternativní medicína je používána a případně jaké metody, na jaké obtíže a v jaké fázi léčby.

3.2. Metody sběru dat

K získání dat pro kvantitativní výzkumné šetření byla jako technika sběru dat zvolena dotazník vlastní konstrukce, který vycházel z předem stanovených cílů. Dotazníkové šetření bylo koncipováno s cílem dosáhnout co největšího počtu zodpovězených dotazníků, za předpokladu zachování anonymity všech zúčastněných respondentů. Samotné vytvoření koncepce použitého formuláře pro dotazníkové šetření vycházelo z předchozího studia již proběhnutých dotazníkových šetření na obdobné ne-li stejné téma.

Vytvořený dotazníkový formulář byl respondentům distribuován prostřednictvím webové aplikace www.vyplto.cz. Významnou výhodou výše uvedeného způsobu distribuce dotazníků mezi respondenty byla zejména zaručená anonymita pro respondenty, rychlost návratu odpovědí a následné vyhodnocení a samotné zpracování dat získaných dotazníkovým šetřením.

Dotazník obsahoval 24 otázek. Otázky č. 1 až 4 byly zaměřeny na obecné údaje o respondentech. Otázky č. 5 – 10 byly zaměřeny na hlavní cíl, zjistit názory neodborné veřejnosti na alternativní medicínu. Otázky č. 11 – 18 slouží k analýze prvního dílčího cíle, zjistit zda jsou jednotlivé typy alternativní medicíny v povědomí veřejnosti. Otázky č. 19 – 24, zmapovat na jaké obtíže v jaké fázi léčby byla alternativní medicína používána. Dotazník z větší části obsahoval uzavřené otázky (konkrétně otázky č. 1 – 19 a č. 23, 24), polouzavřené (otázky č. 20 – 22) a výčtové³ (otázky č. 20 a 21).

Před samotným vyplňováním dotazníku v rámci dotazníkového šetření přes webovou aplikaci www.vyplto.cz byli všichni respondenti v rámci úvodního oslovení informováni o cíli bakalářské práce, a zároveň jim byla zaručena při zodpovězení otázek plná anonymita.

3.3. Výzkumný soubor

Skupina respondentů v rámci dotazníkového šetření byla definována jako neodborná (laická) veřejnost, přičemž se jednalo o osoby ve věku 18 let a výše, které nemají žádné vzdělání (ani odborný kurz) v problematice alternativní medicíny. Případná selekce odborné veřejnosti probíhala v dotazníku otázkou č. 1, a tito respondenti nebyli do výzkumného souboru zahrnuti (celkem šlo o 25 respondentů, což bylo 8,53% z celkového počtu vyplněných dotazníků). Celkem se dotazníkového šetření zúčastnilo 293 respondentů, tedy 268 respondentů z řad laické veřejnosti.

---

³ výčtové otázky – respondenti v dotazníku mohou označit více odpovědí, nejméně však jednu

Výzkumný vzorek byl náhodný s podmínkou dostupnosti internetu. Na výzkumu se podílelo 293 (100 %) respondentů z toho 25 (8,53 %) odborníků, kteří byli z výzkumného souboru vyřazeni. Na další otázky pokračovalo 268 respondentů z toho 190 (70,9 %) žen a 78 (29,1 %) mužů. Dále se respondenti rozdělili u otázky č. 19, kdy odpovídali na otázku, zda vyzkoušeli některou z metod alternativní medicíny. Respondentů, kteří vyzkoušeli alternativní medicínu, bylo celkem 172. Sto šestnáct respondentů nikdy alternativní medicínu nevyužili, tito respondenti v dotazníku dále nepokračovali.

3.4. Metody zpracování a analýzy dat

Získaná data byla zpracována do tabulek a grafů v Microsoft Word 2010 v absolutní (n) a relativní (%) četnosti. Relativní četnost byla zaokrouhlována na dvě desetinná místa.

Relativní i absolutní četnost byla vypočítána nejprve z celkového počtu respondentů a dále zvlášť ze skupiny žen a mužů. Každá tato skupina respondentů je považována za 100%.

3.5. Praktický průběh realizace

Výzkum byl realizován v době od 6. 7. 2016 do 5. 8. 2016 prostřednictvím webové stránky www.vyplnto.cz.

Před samotným spuštěním výzkumu prostřednictvím internetu bylo zrealizováno pilotní šetření-ověření srozumitelné formulace otázek. Bylo rozdáno 10 tištěných dotazníků náhodným respondentům, ke kterým se mi každý respondent vyjádřil k otázkám, zda jsou srozumitelné a správně položené. Tyto dotazníky nebyly zahrnuty do samotného výzkumu z důvodu porušení anonymity.

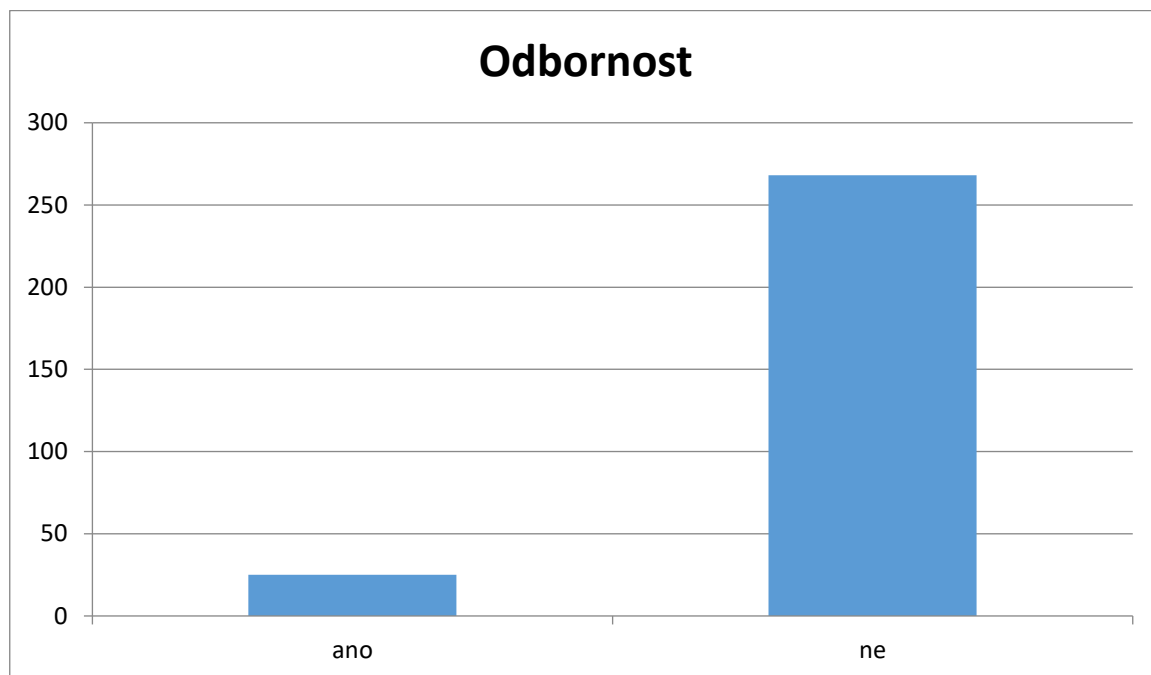
Respondentů bylo celkem 293. Vyhodnoceno ve výsledcích je 268 respondentů z laické veřejnosti, zbývajících 25 respondentů nebylo hodnoceno (jednalo se o odborníky). Návratnost dotazníků jako taková nelze určit, vzhledem ke způsobu distribuce přes webové stránky (nelze určit kolik respondentů odmítlo vyplnění).

4. Výsledky

Otázka č. 1 Máte v oboru alternativní medicíny nějaké vzdělání (např. kurz, školu)?

	Odbornost	
Ano	25	8,53 %
Ne	268	91,47 %
celkem	293	100 %

Tabulka č. 1 Odbornost

Graf č. 1 Odbornost

První otázkou byli eliminováni odborníci, neboť výzkumný soubor respondentů pro dotazníkové šetření byl definován na neodbornou (laickou) veřejnost. Respondenti, kteří odpověděli, že mají v oboru alternativní medicíny nějaké vzdělání (např. kurz, škola), dále nepokračovali v dotazníku.

Celkový počet respondentů byl 293 (100 %), z toho 25 (8,53 %) oslovených má v oboru alternativní medicíny vzdělání (např. kurz, škola) a 268 (91,47 %) oslovených je v oboru alternativní medicíny laici.

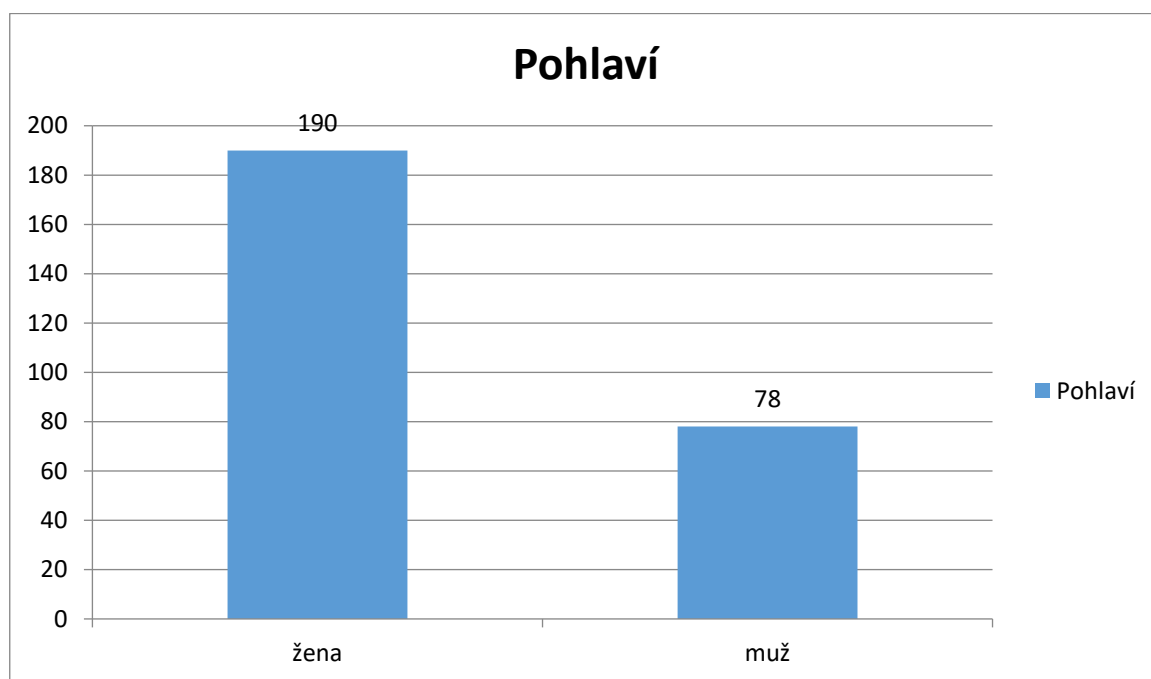
Dále v dotazníku pokračovali pouze respondenti, kteří jsou v oboru alternativní medicíny laici. Pro účely zpracování dotazníkového šetření bylo počítáno s celkovým počtem 268 respondentů, kteří splnili podmínky nadefinovaného výzkumného souboru (neodborná- laická veřejnost). Tedy celkový počet 268 respondentů byl počítán v procentuálním vyjádření jako 100%.

Viz tabulka a graf č. 1.

Otázka č. 2 Jste žena nebo muž?

	Pohlaví	
Žena	190	70,9 %
Muž	78	29,1 %
celkem	268	100 %

Tabulka č. 2 Pohlaví

Graf č. 2

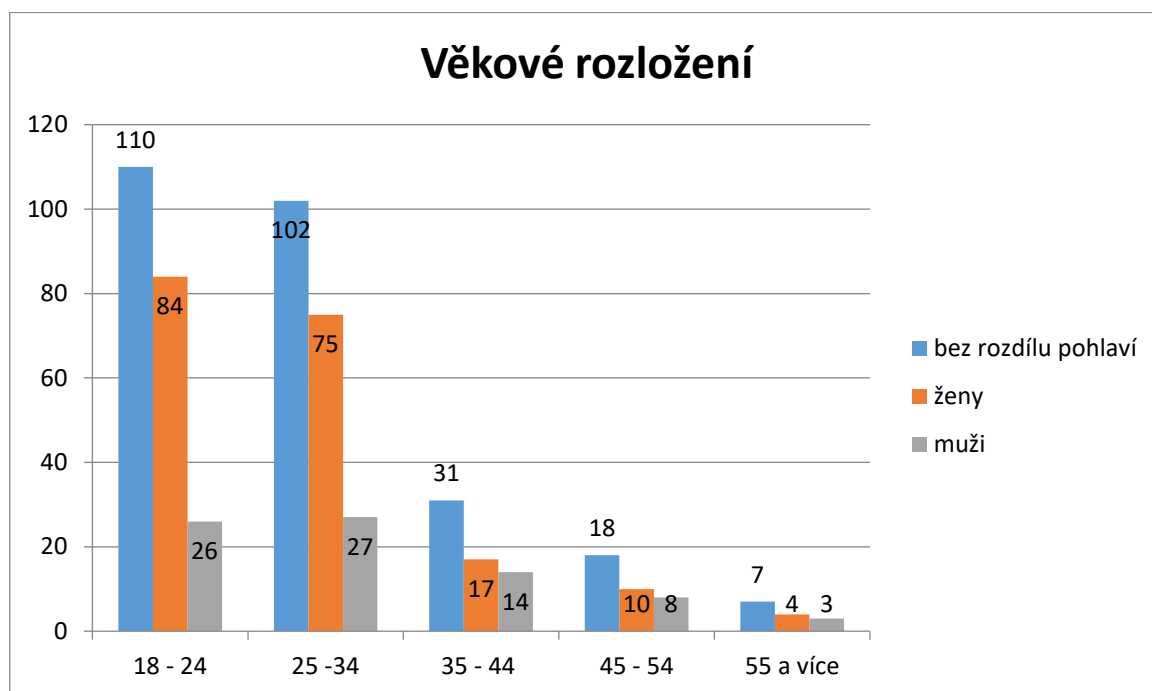
Z celkového počtu zúčastněných 268 (100 %) respondentů bylo 190 (70,9 %) žen a 78 (29,1 %) mužů.

Viz tabulka a graf č. 2.

Otázka č. 3 Kolik je Vám let?

	laici		ženy		Muži	
18 – 24	110	41,04 %	84	44,21 %	26	33,33 %
25 – 34	102	38,06 %	75	39,47 %	27	34,62 %
35 – 44	31	11,57 %	17	8,95 %	14	17,95 %
45 – 54	18	6,72 %	10	5,26 %	8	10,26 %
55 a více	7	2,61 %	4	2,11 %	3	3,85 %
celkem	268	100 %	190	100 %	78	100 %

Tabulka č. 3 Věkové rozložení

Graf č. 3 Věkové rozložení

Z celkového počtu 268 (100 %) respondentů bylo ve věku 18 – 24 let 110 (41,04 %), ve věku 25 – 34 let jich bylo 102 (38,06 %), ve věku 35 – 44 let to je 31 (11,57 %) respondentů, ve věku 45 – 54 let to bylo 18 (6,72 %) a ve věku 55 a více let bylo 7 (2,61 %) respondentů.

Dále věkové rozložení počtu 190 (100 %) žen bylo od 18 let do 24 let 84 (44,21 %), od 25 do 34 let 75 (39,47 %), od 35 do 44 let 17 (8,95 %), od 45 do 54 let 10 (5,26 %) a 55 a více let 4 (2,11 %).

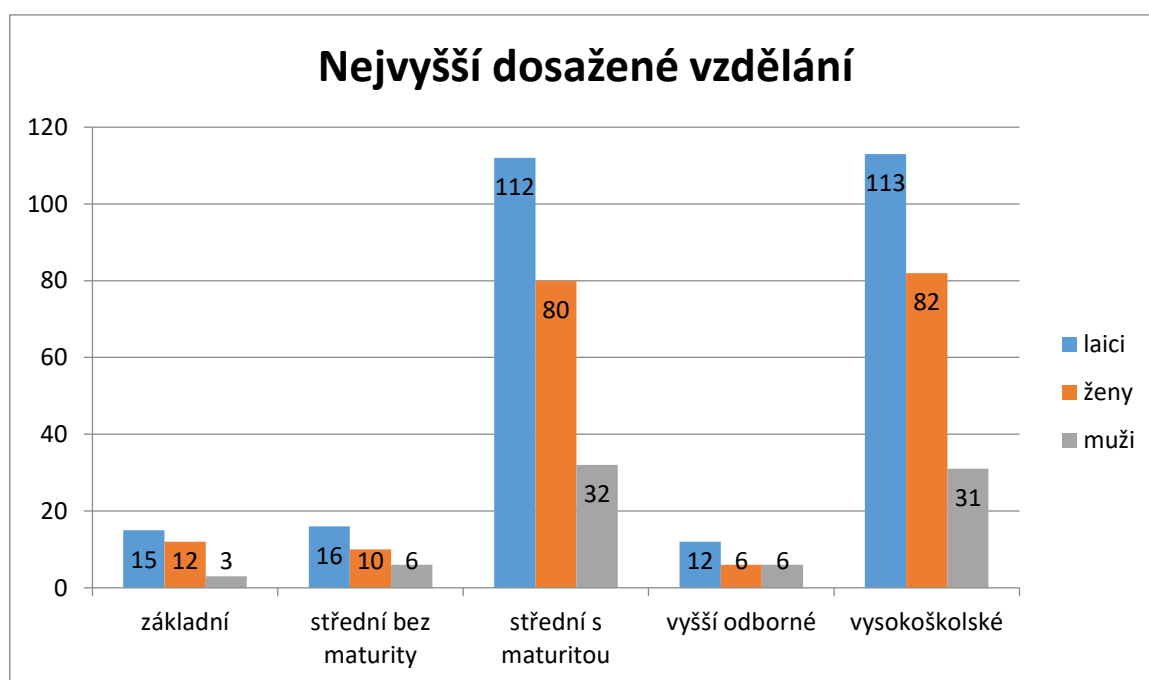
Věkové rozložení muži v počtu 78 (100 %) bylo od 25 do 34 let 27 (34,62 %), od 18 do 24 let 26 (33,33 %), od 35 do 44 let 14 (17,95 %), od 45 do 54 let 8 (10,26 %) a 55 a více let 3 (3,85 %).

Viz tabulka a graf č. 3.

Otázka č. 4 Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

	laici		ženy		Muži	
základní	15	5,6 %	12	6,32 %	3	3,85 %
střední bez maturity	16	5,97 %	10	5,26 %	6	7,69 %
střední s maturitou	112	41,79 %	80	42,11 %	32	41,03 %
vyšší odborné	12	4,48 %	6	3,16 %	6	7,69 %
vysokoškolské	113	42,16 %	82	43,16 %	31	39,74 %
celkem	268	100 %	190	100 %	78	100 %

Tabulka č. 4 Nejvyšší dosažené vzdělání

Graf č. 3 Nejvyšší dosažené vzdělání

Z celkového počtu 268 (100 %) respondentů dosáhlo 113 (42,16 %) vysokoškolské vzdělání střední s maturitou označilo 112 (41,79 %) oslovených, středoškolské vzdělání bez maturity označilo 16 (5,97 %) oslovených, základní vzdělání označilo 15 (5,6 %) oslovených a vyšší odborné vzdělání pak 12 (4,48 %) oslovených.

Ženy v počtu 190 (100 %) měly nejvyšší dosažené vzdělání vysokoškolské 82 (43,16 %), střední s maturitou 80 (42,11 %), základní 12 (6,32 %), střední bez maturity 10 (5,26 %), vyšší odborné 6 (3,16 %).

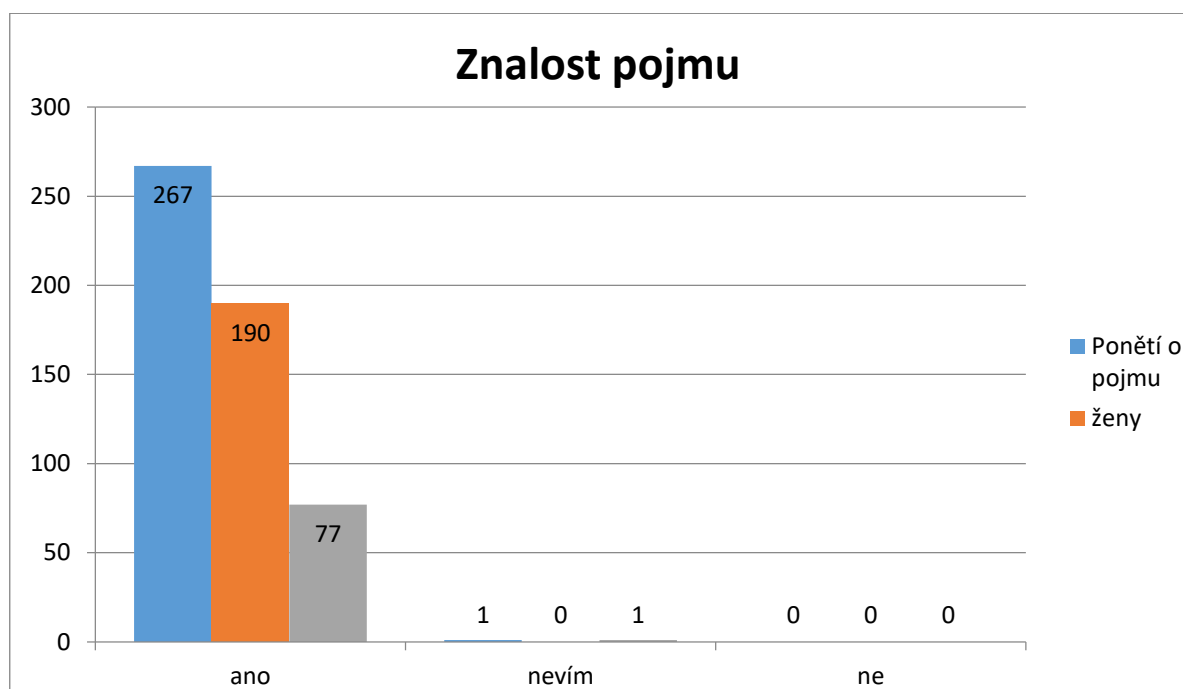
Muži v počtu 78 (100 %) mají nejvyšší dosažené vzdělání střední s maturitou 32 (41,03 %), vysokoškolské 31 (39,74 %), střední bez maturity 6 (7,69 %), vyšší odborné 6 (7,69 %) a základní 3 (3,85 %).

Viz graf a tabulka č. 4.

Otázka č. 5 Znáte pojem alternativní medicína

	laici		ženy		Muži	
ano	267	99,63 %	190	100 %	77	98,72 %
nevím	1	0,37 %	0		1	1,28 %
ne	0		0		0	
celkem	268	100 %	190	100 %	78	100 %

Tabulka č. 5 Znalost pojmu alternativní medicína

Graf č. 5 Znalost pojmu alternativní medicína

Pomocí této otázky jsem analyzovala povědomí o pojmu alternativní medicíny.

Z celkového počtu respondentů 268 (100 %) odpovědělo, že znají pojem alternativní medicíny 267 (99,63 %). Jeden (0,37 %) respondent odpověděl, že neví, zda zná pojem alternativní medicína. Žádný z respondentů neodpověděl negativně ve smyslu, že by pojem alternativní medicína neznal.

Je zajímavé vyzdvihnout, že z celkového počtu žen 190 (100 %), všech 100 % zná pojem alternativní medicína. Co se týká mužského zastoupení ve výzkumném souboru 78 (100 %), tak že 77 (98,72 %) respondentů mužů pojem alternativní medicína zná. A jeden respondent muž 1 (1,28 %) nevěděl, co odpovědět.

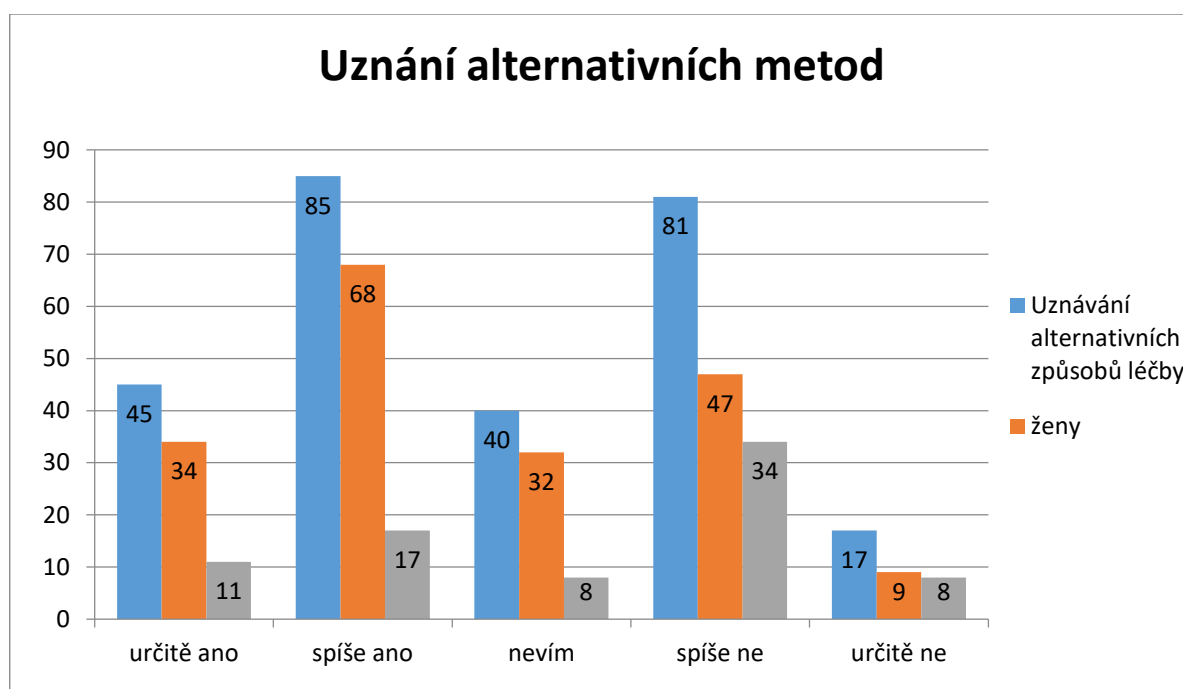
Viz tabulka a graf č. 5.

Otázka č. 6 Uznáváte alternativní způsoby léčby?

	Laici		ženy		muži	
určitě ano	45	16,79 %	34	17,84 %	11	14,1 %
spíše ano	85	31,72 %	68	35,79 %	17	21,79 %
nevím	40	14,93 %	32	16,84 %	8	10,26 %
spíše ne	81	30,22 %	47	24,74 %	34	43,59 %
určitě ne	17	6,34 %	9	4,74 %	8	10,26 %
celkem	268	100 %	190	100 %	78	100 %

Tabulka č. 6 Uznávání alternativních způsobů léčby

Graf č. 6 Uznávání alternativních způsobů léčby

Na otázku o uznávání alternativních způsobů léčby odpovědělo celkem 268 respondentů (100 %). Spíše ano zvolilo 85 (31,72 %) respondentů, spíše ne 81 (30,22 %), určitě ano 45 (16,79 %), nevím 40 (14,93 %) a určitě ne 17 (6,34 %).

Na tuto otázku odpovědělo 190 žen (100 %) a zvolily spíše ano 68 (35,79 %), spíše ne 47 (24,74 %), určitě ano 34 (17,89 %), nevím 32 (16,84 %) a určitě ne 9 (4,74 %).

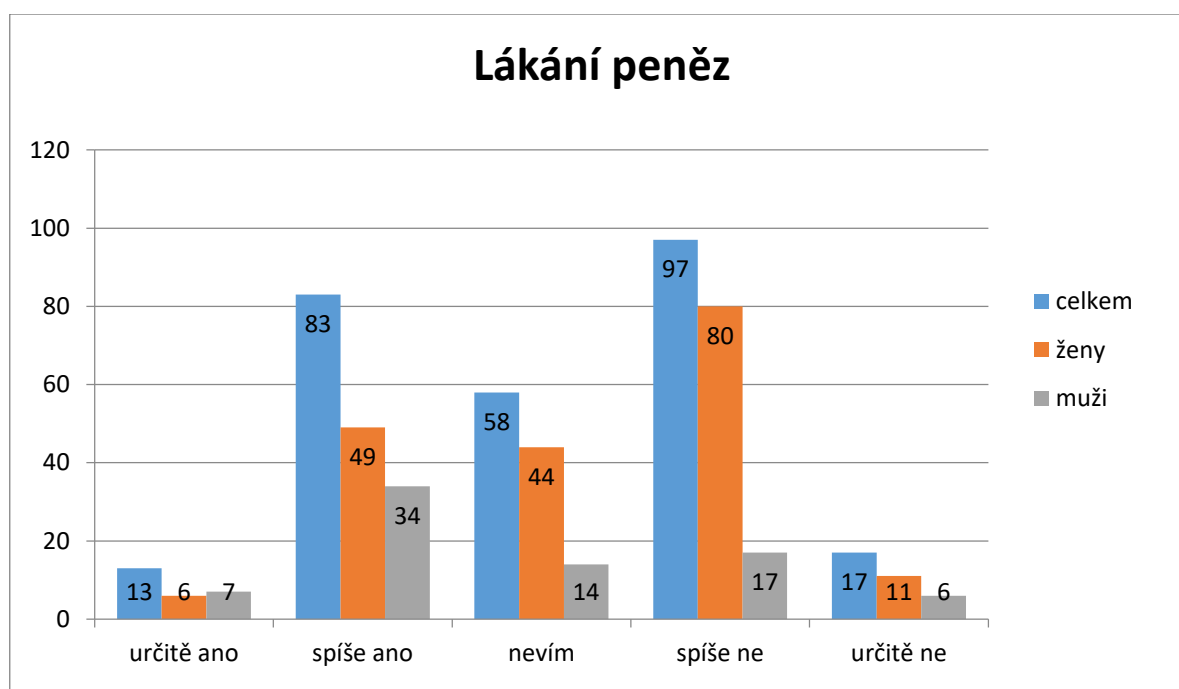
A 78 mužů (100 %) zvolili spíše ne 34 (43,59 %), spíše ano 17 (21,79 %), určitě ano 11 (14,1 %), nevím 8 (10,26 %), určitě ne 8 (10,26 %).

Viz tabulka a graf č. 6.

Otázka č. 7 Myslíte si, že alternativní medicína je lákání peněz z nemocných?

	laici		Ženy		muži	
určitě ano	13	4,85 %	6	3,16 %	7	8,97 %
spíše ano	83	30,97 %	49	25,79 %	34	43,59 %
nevím	58	21,64 %	44	23,16 %	14	17,95 %
spíše ne	97	36,19 %	80	42,11 %	17	21,79 %
určitě ne	17	6,34 %	11	5,79 %	6	7,69 %
celkem	268	100 %	190	100 %	78	100 %

Tabulka č. 7 Lákání peněz

Graf č. 7 Lákání peněz

Z celkového počtu 268 (100 %) respondentů zvolilo 97 (36,19 %) odpověď spíše ne, 83 (30,97 %) spíše ano, 58 (21,64 %) nevím, 17 (6,34 %) určitě ne a 13 (4,85 %) určitě ano.

Sto devadesát (100 %) žen odpovídalo 80 (42,11 %) spíše ne, 49 (25,79 %) spíše ano, 44 (23,16 %) nevím, 11 (5,79 %) určitě ne a pouze 6 (3,16 %) určitě ano.

Sedmdesát osm (100 %) mužů na následující otázku odpovědělo 34 (43,59 %) spíše ano, 17 (21,79 %) spíše ne, 14 (17,95 %) nevím, 7 (8,97 %) určitě ano, a 6 (7,69 %) určitě ne.

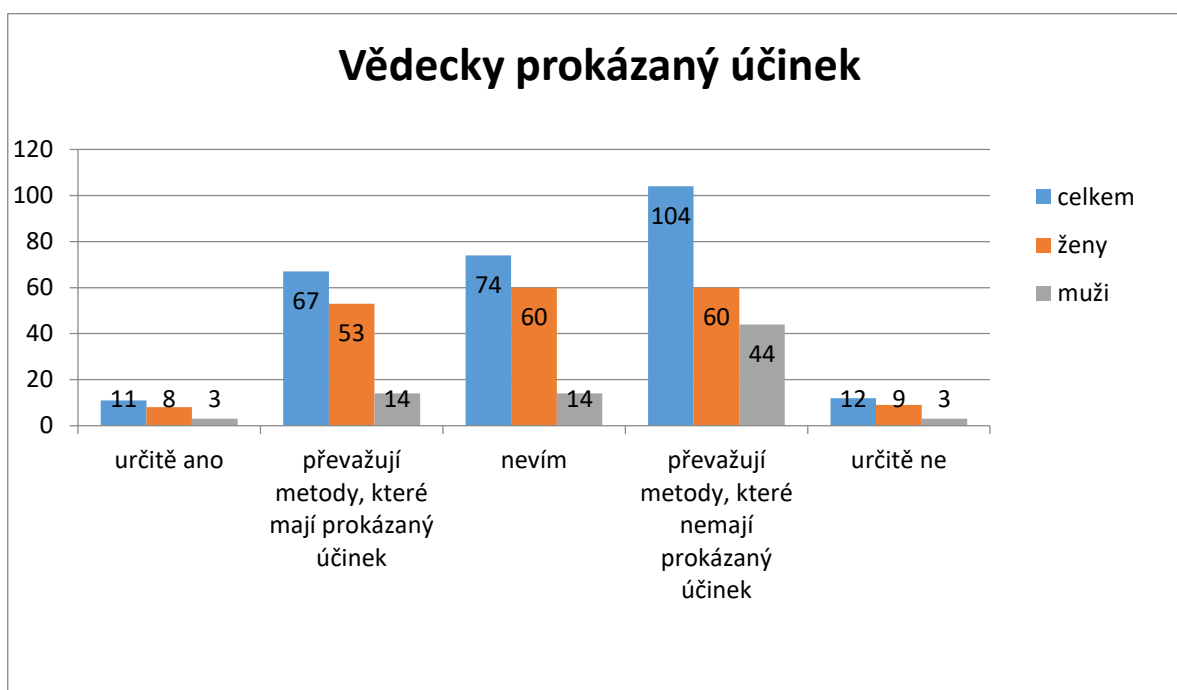
Viz graf a tabulka č. 7.

Otázka č. 8 Má podle Vašeho názoru alternativní medicína vědecky prokázaný účinek?

Tabulka č. 8 Vědecky prokázaný účinek

	laici		ženy		muži	
určitě ano	11	4,1 %	8	4,21 %	3	3,85 %
převažují metody, které mají prokázaný účinek	67	25 %	53	27,89 %	14	17,95 %
Nevím	74	27,61 %	60	31,58 %	14	17,95 %
převažují metody, které nemají prokázaný účinek	104	38,81 %	60	31,58 %	44	56,41 %
určitě ne	12	4,48 %	9	4,74 %	3	3,85 %
celkem	268	100 %	190	100 %	78	100 %

Tabulka č. 8 Vědecky prokázaný účinek

Graf č. 8 Vědecky prokázaný účinek

Celkem na otázku č. 8, zda má alternativní medicína podle respondentů prokazatelný vědecký účinek odpovědělo 268 (100 %) respondentů, z nichž 104 (38,81 %) si myslí, že převažují metody, které nemají prokázaný účinek. 74 (27,61 %) respondentů uvedlo, že neví, zda má alternativní medicína vědecky ověřené výsledky. Názor či přesvědčení, že převažují metody, které mají prokázaný vědecký účinek, mělo 67 (25 %) dotázaných respondentů. Zcela negativní názor, a to že alternativní medicína nemá vědecky prokázané účinky, uvedlo 12 (4,48%) dotázaných. Naopak 11 (4,4%) respondentů uvedlo, že alternativní medicína má prokazatelně ověřené účinky.

Z celkového počtu respondentů žen 53 (27,89%) uvedlo, že jsou přesvědčeny o vědeckých prokazatelných účincích. Oproti mužům, z nichž uvedlo pozitivní souhlas s prokazatelnými účinky

alternativní metody 14 (17,95%) dotázaných. Počet žen zaujímající stanovisko, že alternativní medicína nemá vědecky ověřené účinky, byl 60 (31,58%), oproti mužům 44 (56,41%). Je zřejmé z procentuálního zastoupení, že ženy mají o problematice alternativní medicíny více informací.

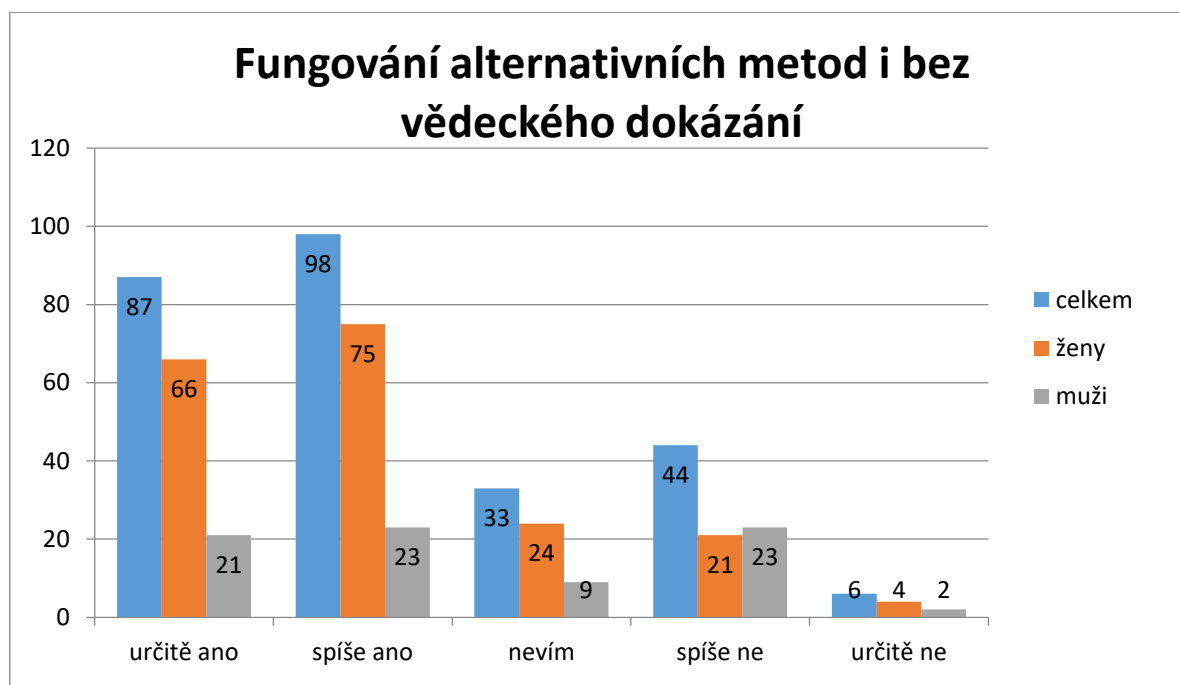
Muži odpovídali v celkovém počtu 78 (100 %). Převažují metody nemající prokázaný účinek 44 (56,41 %). Neví 14 (17,95 %). Převažují metody mající prokázaný účinek 14 (17,95 %). Určitě ne zvolilo 3 (3,85 %) a určitě ano 3 (3,85 %).

Viz graf a tabulka č. 8.

Otázka č. 9 Myslíte si, že některé metody alternativní medicíny mohou fungovat, i když nejsou vědecky dokázány?

	laici		ženy		muži	
určitě ano	87	32,46 %	66	34,74 %	21	26,92 %
spíše ano	98	32,46 %	75	39,47 %	23	29,49 %
nevím	33	12,31 %	24	12,63 %	9	11,54 %
spíše ne	44	16,42 %	21	11,05 %	23	29,49 %
určitě ne	6	2,24 %	4	2,11 %	2	2,56 %
celkem	268	100 %	190	100 %	78	100 %

Tabulka č. 9 Fungování alternativních metod i bez vědeckého dokázání

Graf č. 9 Fungování alternativních metod i bez vědeckého dokázání

Z celkového počtu 268 (100 %) respondentů odpovědělo, že 98 (36,57 %) spíše mohou fungovat některé metody alternativní medicíny, i když nejsou vědecky prokázány. Určitě ano označilo 87 (32,46 %) respondentů, spíše ne 44 (16,42 %), nevím 33 (12,31 %) a určitě ne 6 (2,24 %).

Z celkového počtu žen 190 (100 %) označilo 75 (39,47 %) respondentů odpověď spíše ano, určitě ano 66 (34,74 %), nevím 24 (12,63 %), spíše ne 21 (11,05 %) a určitě ne 4 (2,11 %).

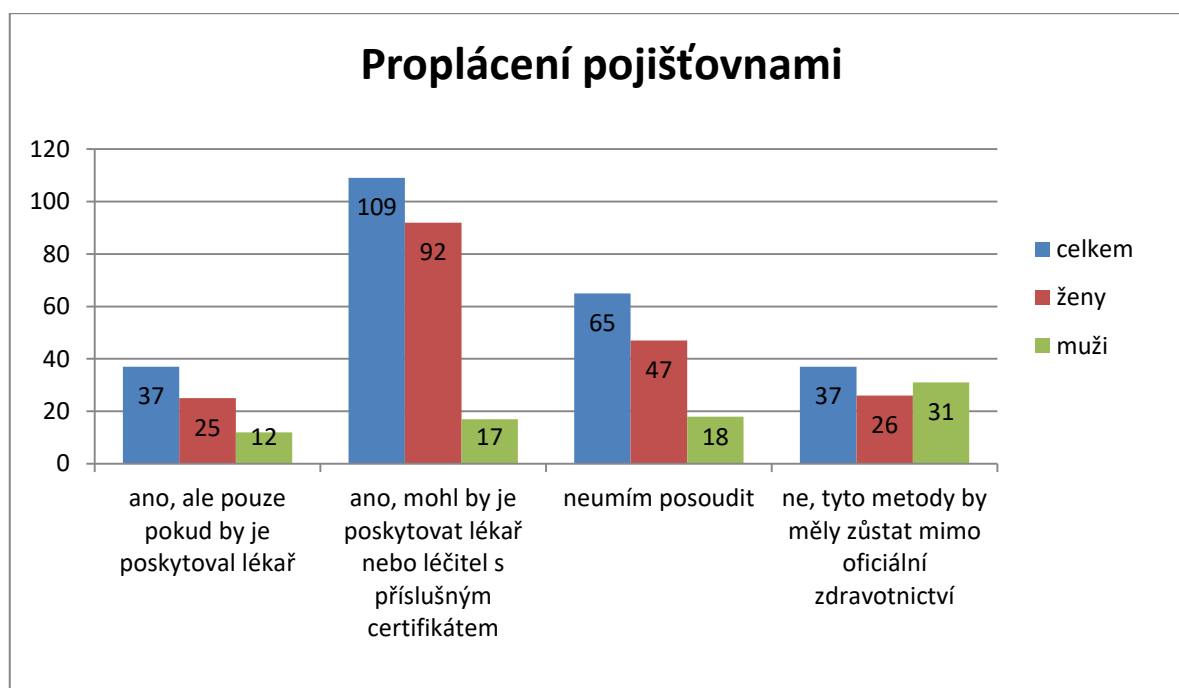
Z celkového počtu 78 (100 %) mužů vybralo odpověď 23 (29,49 %) spíše ano, stejně tak spíše ne 23 (29,49 %), určitě ano 21 (26,92 %), nevím 9 (11,54 %) a určitě ne 2 (2,56 %).

Viz graf a tabulka č. 9.

Otázka č. 10 Měly by být některé metody alternativní medicíny propláceny pojišťovnami?

	laici		ženy		muži	
ano, ale pouze pokud by je poskytoval lékař	37	13,81 %	25	13,16 %	12	15,38 %
ano, mohl by je poskytovat lékař nebo léčitel s příslušným certifikátem	109	40,67 %	92	48,42 %	17	21,79 %
neumím posoudit	65	24,25 %	47	24,74 %	18	23,08 %
ne, tyto metody by měly zůstat mimo oficiální zdravotnictví	57	21,27 %	26	13,68 %	31	39,74 %
Celkem	268	100 %	190	100 %	78	100 %

Tabulka č. 10 Proplácení pojišťovnami

Graf č. 10 Proplácení pojišťovnami

Na otázku č. 10 o tom zda by měly být některé metody alternativní metody propláceny pojišťovnami, odpovídalo 268 (100 %) respondentů. Z toho 109 (40,67 %) respondentů odpovědělo, že ano, mohl by je poskytovat lékař nebo léčitel s příslušným certifikátem. 65 (24,25 %) tazatelů neumí posoudit. To, že by metody alternativní medicíny měly zůstat, mimo oficiální systém veřejného zdravotního pojištění zastává 57 (21,27%) respondentů. A 37 (13,81%) dotázaných si myslí, že by alternativní medicína měla být součástí veřejného zdravotního pojištění, v případě, že by tyto služby poskytoval lékař.

Z celkového počtu 268 respondentů odpovídalo 190 (100 %) žen, 92 (48,42 %) z nich odpovědělo, že by některé metody alternativní medicíny měly být propláceny pojišťovnami, pokud by je poskytoval lékař nebo léčitel s příslušným certifikátem. Proplácení některých metod alternativní medicíny neumí posoudit 47 (24,74 %) odpovídajících. Metody alternativní medicíny by měly

zůstat mimo oficiální zdravotnictví, to si myslí 26 (13,68 %) dotazovaných žen. A 25 (13,16%) odpovídajících žen si myslí, že by některé alternativní medicíny měly být propláceny pojišťovnami, pouze pokud by je poskytoval lékař.

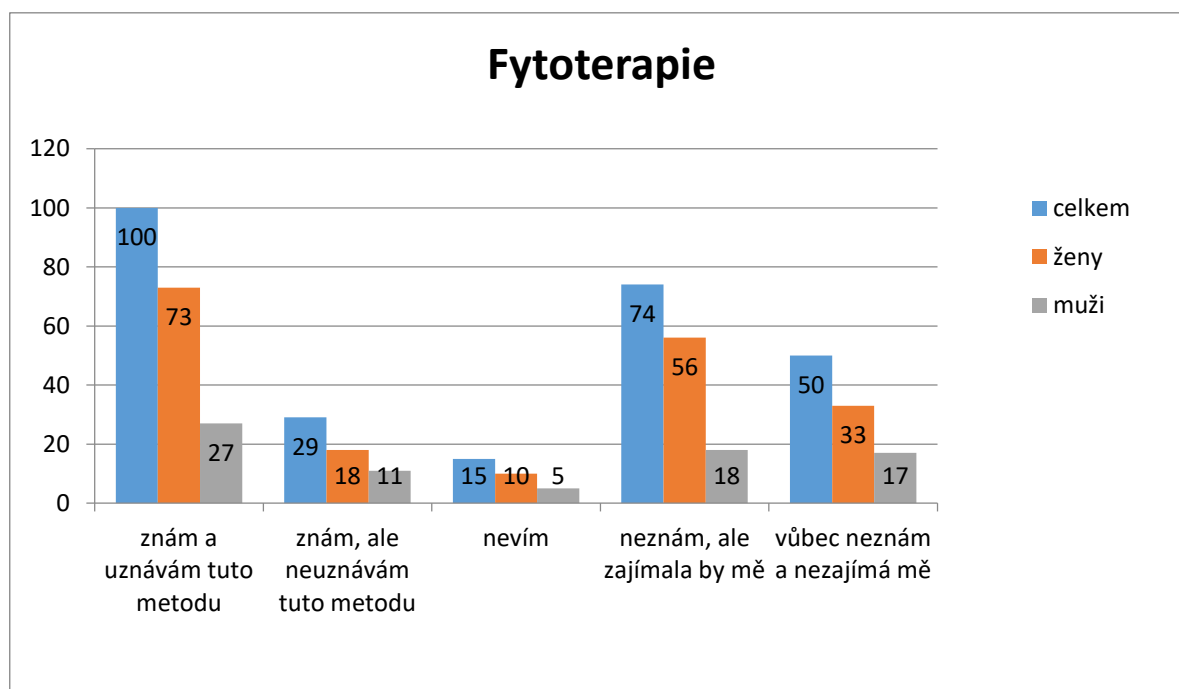
Z celkového počtu 268 respondentů odpovídalo 78 (100 %) mužů. Metody alternativní medicíny by měly zůstat mimo oficiální zdravotnictví, to si myslí 31 (39,74 %) respondentů. Proplácení některých metod alternativní medicíny neumí posoudit 18 (23,08 %) odpovídajících. Sedmnáct (21,79 %) respondentů odpovědělo, že by některé metody alternativní medicíny měly být propláceny pojišťovnami, pokud by je poskytoval lékař nebo léčitel s příslušným certifikátem. A 12 (15,38 %) odpovídajících žen si myslí, že by některé alternativní medicíny měly být propláceny pojišťovnami, pouze pokud by je poskytoval lékař.

Viz graf a tabulka č. 10.

Otázka č. 11 Znáte fytoterapii (tj. léčba pomocí léčivých rostlin)?

	laici		ženy		muži	
znám a uznávám tuto metodu	100	37,31 %	73	38,42 %	27	34,62 %
znám, ale neuznávám tuto metodu	29	10,82 %	18	9,47 %	11	14,1 %
Nevím	15	5,6 %	10	5,26 %	5	6,41 %
neznám, ale zajímala by mě	74	27,61 %	56	29,47 %	18	23,08 %
vůbec neznám a nezajímá mě	50	18,66 %	33	17,37 %	17	21,79 %
Celkem	268	100 %	190	100 %	78	100 %

Tabulka č. 11 Fytoterapie

Graf č. 11 Fytoterapie

Na otázku č. 11 o tom, zda znají fytoterapii, odpovědělo celkem 268 respondentů, z toho kladně odpovědělo 100 (37,31%) dotázaných. Oproti tomu pojem fytoterapie neznalo 50 (18,66 %) dotázaných. Opět je zajímavé vyzdvihnout, že fytoterapii zná z celkového počtu dotázaných žen 73 (38,42 %) oproti mužům 27 (34,62 %).

Z celkového počtu 268 (100 %) respondentů odpovědělo 100 (37,31 %), že fytoterapii zná a uznává. Nezná ji, ale zajímala by je, uvedlo 74 (27,61 %) dotazovaných. Vůbec nezná a ani neuznává fytoterapii 50 (18,66 %) respondentů. Zná, ale neuznává tuto metodu 29 (10,82 %) oslovených a neví 15 (5,6 %).

Z celkového počtu 268 odpovídalo 190 (100 %) žen. Zná a uznává fytoterapii 73 (38,42 %) respondentek. Nezná, ale zajímala by je, uvedlo 56 (29,47 %) žen. Vůbec nezná a nezajímá je,

odpovědělo 33 (17,37 %) respondentek. Zná, ale neuznává 18 (9,47 %) dotazovaných a neví 10 (5,26 %).

Z celkového počtu 268 odpovídalo 78 (100 %) mužů. Zná a uznává fytoterapii 27 (34,62 %) respondentů. Nezná, ale zajímala by je, uvedlo 18 (23,08 %) mužů. Vůbec nezná a nezajímá je, odpovědělo 17 (21,79 %) respondentů. Zná, ale neuznává ji, uvedlo 11 (14,1 %) mužů a neví 5 (6,41 %).

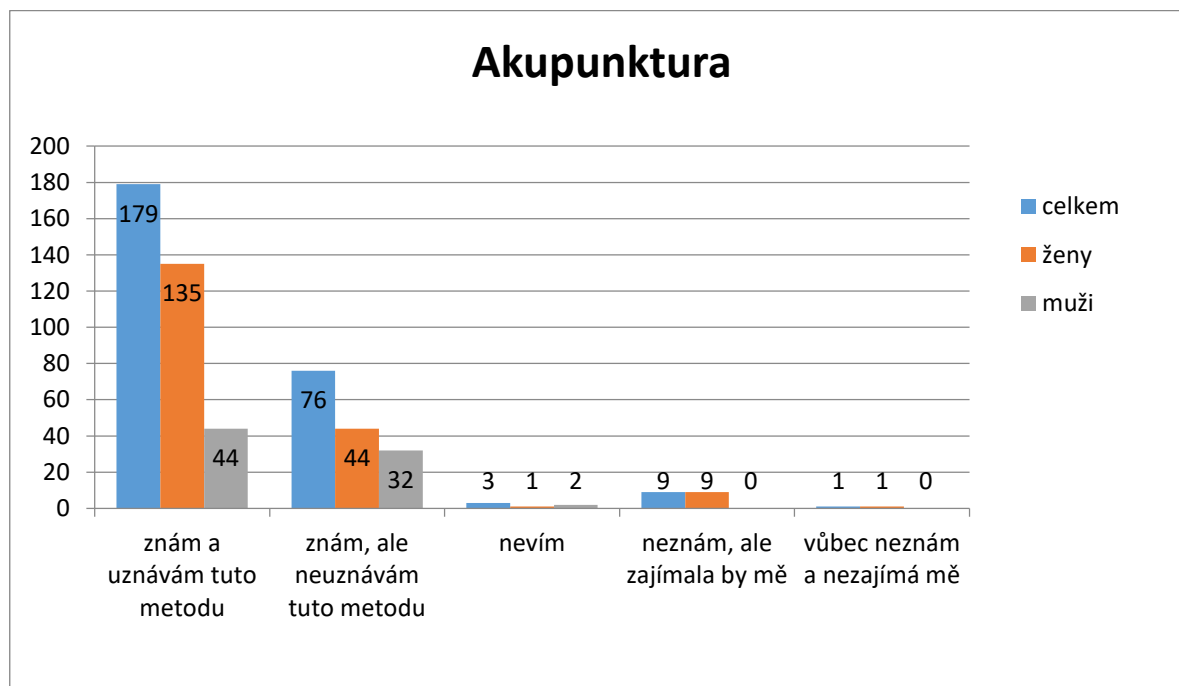
Viz graf a tabulka č. 11.

Otázka č. 12 Znáte akupunkturu (tj. léčba pomocí jehliček, které se aplikují na určité body na těle)?

Tabulka č. 12 Akupunktura

	laici		ženy		muži	
znám a uznávám tuto metodu	179	66,79 %	135	71,05 %	44	56,41 %
znám, ale neuznávám tuto metodu	76	28,36 %	44	23,16 %	32	41,03 %
Nevím	3	1,12 %	1	0,53 %	2	2,56 %
neznám, ale zajímala by mě	9	3,36 %	9	4,74 %	0	
vůbec neznám a nezajímá mě	1	0,37 %	1	0,53 %	0	
Celkem	268	100 %	190	100 %	78	100 %

Graf č. 12 Akupunktura

Na otázku č. 12 o tom, zda znají akupunkturu (tj. léčbu pomocí jehliček, které se aplikují na určité body) odpovídalo celkem 268 respondentů. Z celkového počtu 268 (100 %) dotázaných odpovědělo 179 (66,79 %), že akupunkturu zná a uznává. Zná, ale neuznává tuto metodu 76 (28,36 %) oslovených. Nezná ji, ale zajímala by je, uvedlo 9 (3,36 %) dotazovaných. Neví 3 (1,12 %). Vůbec nezná a ani neuznává akupunkturu 1 (0,37 %) respondent.

Z celkového počtu 268 odpovídalo 190 (100 %) žen. Zná a uznává akupunkturu 135 (71,05 %) respondentek. Zná, ale neuznává 44 (23,16 %) dotazovaných. Nezná, ale zajímala by je, uvedlo 9 (4,74 %) žen. Vůbec nezná a nezajímá je, odpověděla 1 (0,53 %) respondentka a neví 1 (0,53 %).

Z celkového počtu 268 odpovídalo 78 (100 %) mužů. Zná a uznává akupunkturu 44 (56,41 %) respondentů. Zná, ale neuznává ji, uvedlo 32 (41,03 %) mužů a neví 2 (2,56 %).

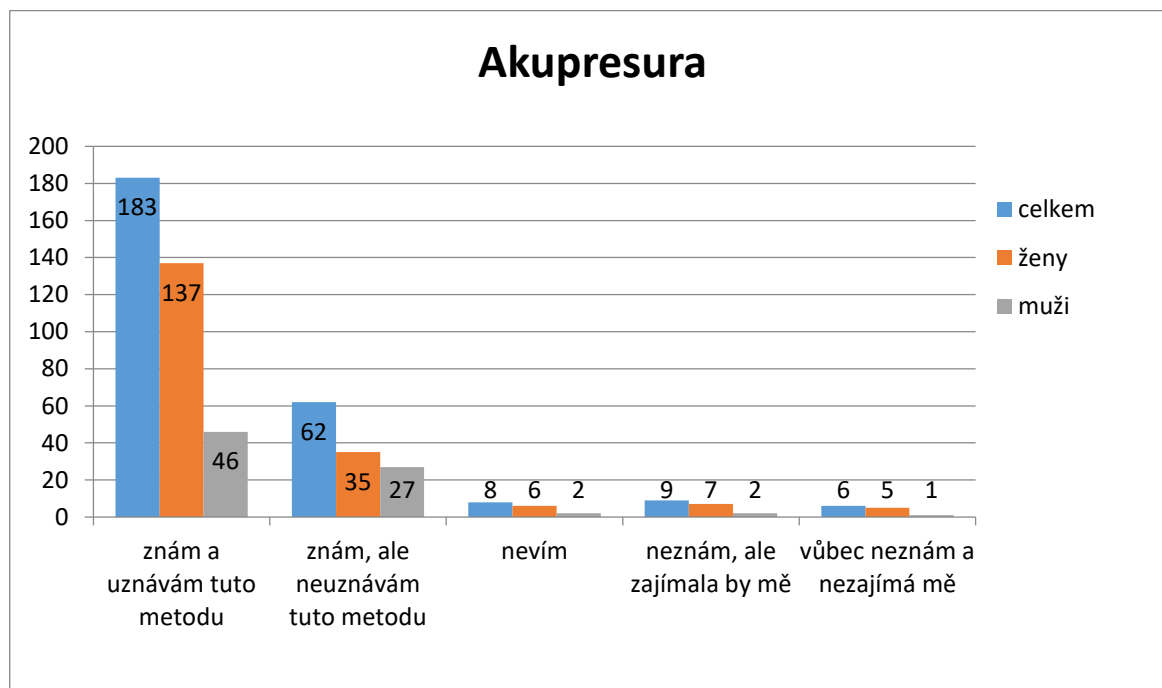
Viz graf a tabulka č. 12.

Otázka č. 13 Znáte akupresuru (tj. léčba pomocí tlaku na určité body na těle)?

Tabulka č. 13 Akupresura

	Laici		ženy		muži	
znám a uznávám tuto metodu	183	68,28 %	137	72,11 %	46	58,97 %
znám, ale neuznávám tuto metodu	62	23,13 %	35	18,42 %	27	34,62 %
Nevím	8	2,99 %	6	3,16 %	2	2,56 %
neznám, ale zajímala by mě	9	3,36 %	7	3,68 %	2	2,56 %
vůbec neznám a nezajímá mě	6	2,99 %	5	2,63 %	1	1,28 %
Celkem	268	100 %	190	100 %	78	100 %

Graf č. 13 Akupresura

Na otázku č. 13 o tom, zda znají akupresuru (tj. léčbu pomocí tlaku na určité body) odpovídalo celkem 268 respondentů. Z celkového počtu 268 (100 %) respondentů odpovědělo 183 (68,28 %), že akupresuru zná a uznává. Zná, ale neuznává tuto metodu 62 (23,13 %) oslovených. Nezná ji, ale zajímala by je, uvedlo 9 (3,36 %) dotazovaných. Neví 8 (2,99 %). Vůbec nezná a ani neuznává akupresuru 6 (2,99 %) respondentů.

Z celkového počtu 268 odpovídalo 190 (100 %) žen. Zná a uznává akupresuru 137 (72,11 %) respondentek. Zná, ale neuznává 35 (18,42 %) dotazovaných. Nezná, ale zajímala by je, uvedlo 7 (3,68 %) žen. Neví 5 (2,63 %). Vůbec nezná a nezajímá je, odpovědělo 5 (2,63 %) respondentek.

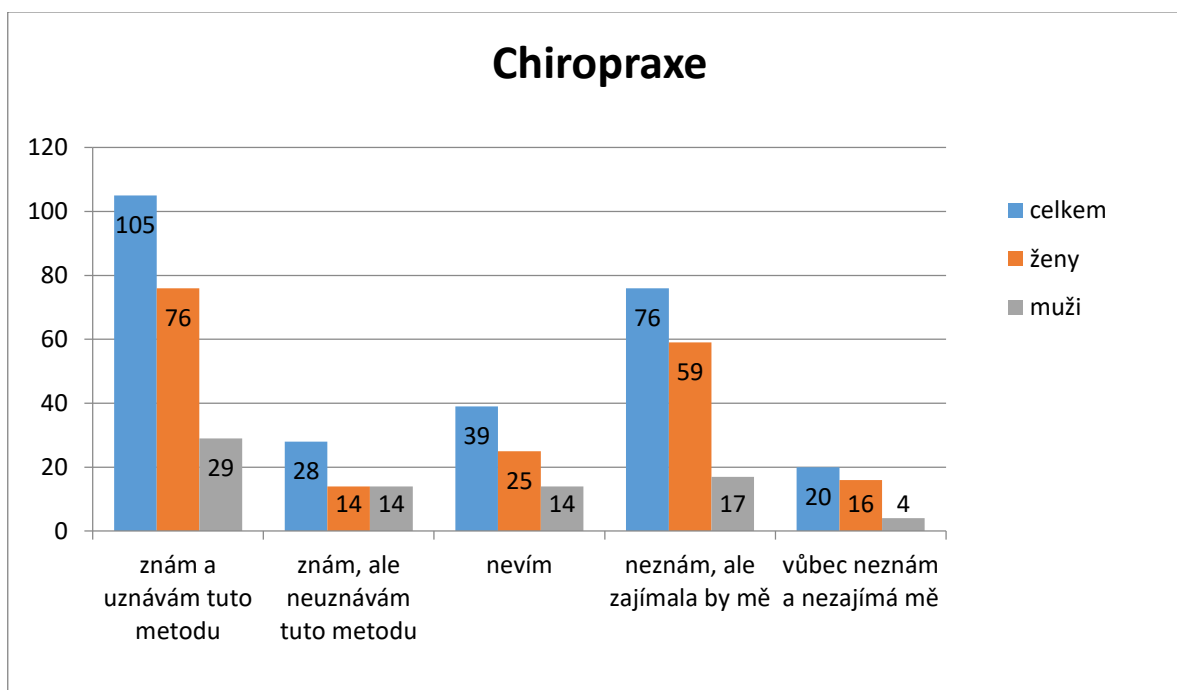
Z celkového počtu 268 odpovídalo 78 (100 %) mužů. Zná a uznává akupresuru 46 (58,97 %) respondentů. Zná, ale neuznává ji, uvedlo 27 (34,62 %) mužů. Neví 2 (2,56 %). Nezná, ale nezajímá je, uvedli 2 (2,56 %) mužů. Vůbec nezná a nezajímá je, odpověděl 1 (1,28 %) respondent.

Viz graf a tabulka č. 13.

Otázka č. 14 Znáte chiropraxi (tj. léčba kloubů, zejména páteře)?

	laici		ženy		muži	
znám a uznávám tuto metodu	105	39,18 %	76	40 %	29	37,18 %
znám, ale neuznávám tuto metodu	28	10,45 %	14	7,37 %	14	17,95 %
Nevím	39	14,55 %	25	13,16 %	14	17,95 %
neznám, ale zajímala by mě	76	28,36 %	59	31,05 %	17	21,79 %
vůbec neznám a nezajímá mě	20	7,46 %	16	8,42 %	4	5,13 %
Celkem	268	100 %	190	100 %	78	100 %

Tabulka č. 14 Chiropraxe

Graf č. 14 Chiropraxe

Na otázku č. 14 o tom, zda znají chiropraxi (tj. léčbu kloubů zejména páteře) odpovídalo celkem 268 respondentů. Z celkového počtu 268 (100 %) respondentů odpovědělo 105 (39,18 %), že chiropraxi zná a uznává. Nezná ji, ale zajímala by je, uvedlo 76 (28,36 %) dotazovaných. Neví 39 (14,55 %). Zná, ale neuznává tuto metodu 28 (10,45 %) oslovených. Vůbec nezná a ani neuznává akupresuru 20 (7,46 %) respondentů.

Z celkového počtu 268 odpovídalo 190 (100 %) žen. Zná a uznává chiropraxi 76 (40 %) respondentek. Nezná, ale zajímala by je, uvedlo 59 (31,05 %) žen. Neví 25 (13,16 %). Vůbec nezná a nezajímá je, odpovědělo 16 (8,42 %) respondentek. Zná, ale neuznává 14 (7,37 %) dotazovaných

Z celkového počtu 268 odpovídalo 78 (100 %) mužů. Zná a uznává chiropraxi 29 (37,18 %) respondentů. Neznám, ale zajímala by je, uvedlo 17 (21,79 %) mužů. Zná, ale neuznává ji, uvedlo

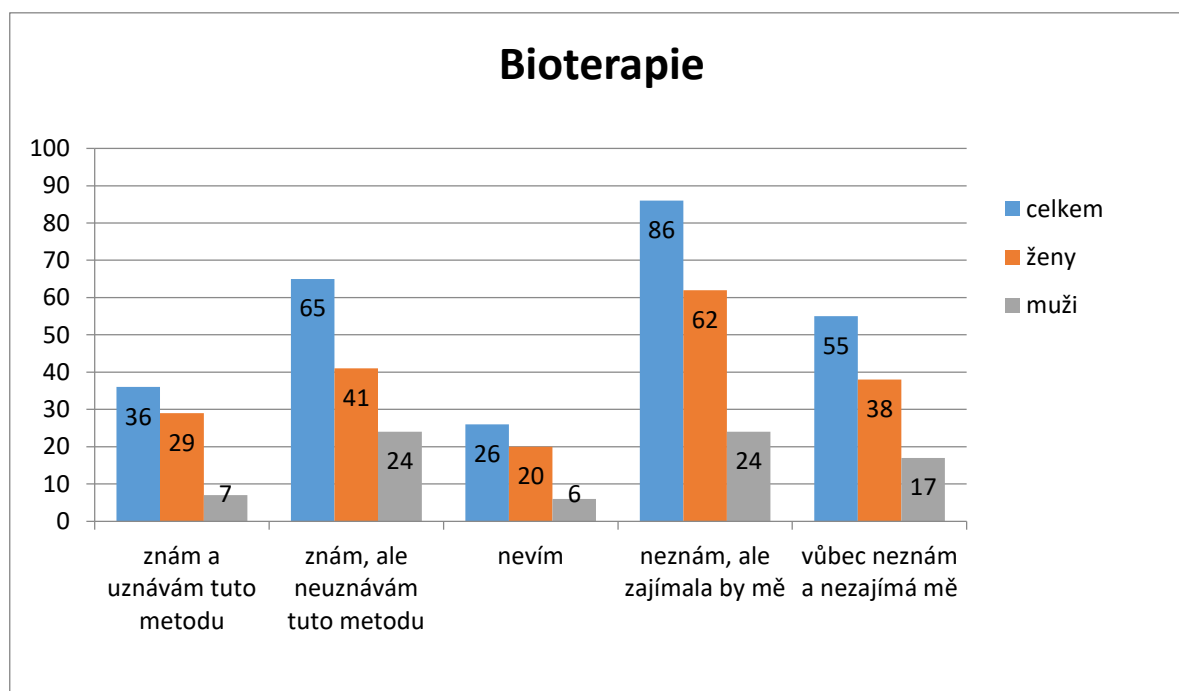
14 (17,95 %) mužů. Neví 14 (17,95 %). Vůbec nezná a nezajímá je, odpověděli 4 (5,13 %) respondenti.

Viz graf a tabulka č. 14.

Otázka č. 15 Znáte bioterapii (tj. léčba pomocí světla)?

	laici		ženy		muži	
znám a uznávám tuto metodu	36	13,43 %	29	15,26 %	7	8,97 %
znám, ale neuznávám tuto metodu	65	24,25 %	41	21,58 %	24	30,77 %
Nevím	26	9,7 %	20	10,53 %	6	7,69 %
neznám, ale zajímala by mě	86	32,09 %	62	32,63 %	24	30,77 %
vůbec neznám a nezajímá mě	55	20,52 %	38	20 %	17	21,79 %
Celkem	268	100 %	190	100 %	78	100 %

Tabulka č. 15 Bioterapie

Graf č. 15 Bioterapie

Na otázku č. 15 o tom, zda znají bioterapii (tj. léčbu pomocí světla) odpovídalo celkem 268 respondentů. Z celkového počtu 268 (100 %) respondentů odpovědělo 86 (32,09 %), že bioterapii nezná, ale zajímala by je. Zná, ale neuznává tuto metodu 65 (24,25 %) oslovených. Vůbec nezná a ani neuznává bioterapii 55 (20,52 %) respondentů. Zná a uznává bioterapii 36 (13,43 %) dotazovaných a neví 26 (9,7 %).

Z celkového počtu 268 odpovídalo 190 (100 %) žen. Nezná, ale zajímala by je, uvedlo 86 (32,09 %) žen. Zná, ale neuznává tuto metodu 65 (24,25 %) dotazovaných. Vůbec nezná a nezajímá je, odpovědělo 55 (20,52 %) respondentek. Zná a uznává bioterapii 36 (13,43 %) respondentek a neví 26 (9,7 %).

Z celkového počtu 268 odpovídalo 78 (100 %) mužů. Zná, ale neuznávají ji, uvedlo 24 (30,77 %) mužů. Neznám, ale zajímala by je, uvedlo 24 (30,77 %) mužů. Vůbec nezná a nezajímá je,

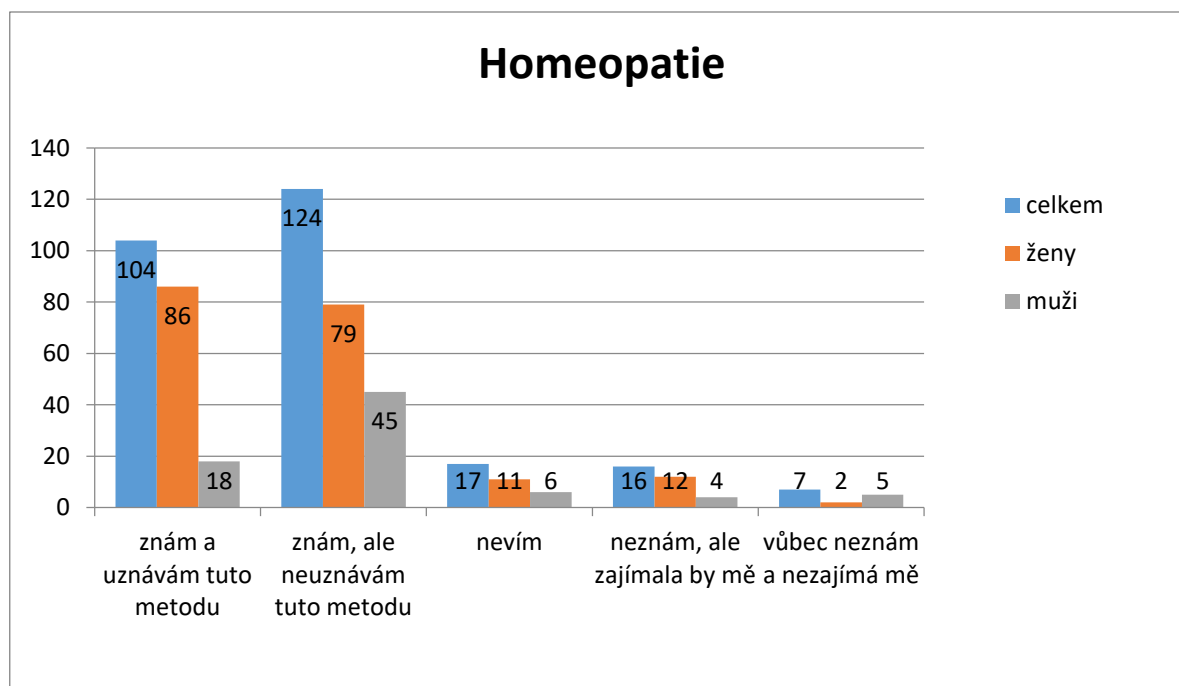
odpovědělo 17 (21,79 %) respondentů. Zná a uznává bioterapii 7 (8,97 %) respondentů a neví 6 (7,69 %).

Viz graf a tabulka č. 15.

Otázka č. 16 Znáte homeopatii (tj. léčba pomocí podávání nepatrných dávek léků vycházejících ze zásady léčení podobného podobným)?

	laici		ženy		muži	
znám a uznávám tuto metodu	104	38,81 %	86	45,26 %	18	23,08 %
znám, ale neuznávám tuto metodu	124	46,27 %	79	41,58 %	45	57,69 %
Nevím	17	6,34 %	11	5,79 %	6	7,69 %
neznám, ale zajímala by mě	16	5,97 %	12	6,32 %	4	5,13 %
vůbec neznám a nezajímá mě	7	2,61 %	2	1,05 %	5	6,41 %
Celkem	268	100 %	190	100 %	78	100 %

Tabulka č. 16 Homeopatie

Graf č. 16 Homeopatie

Na otázku č. 16 o tom, zda znají homeopatii (tj. léčbu pomocí podávání nepatrných dávek léků vycházející ze zásady léčení podobného podobným) odpovídalo celkem 268 respondentů. Z celkového počtu 268 (100 %) respondentů odpovědělo 124 (46,27 %), že homeopatii zná, ale neuznává. Zná a uznává homeopatii 104 (38,81 %) dotazovaných. Neví 17 (6,34 %). Neznám, ale zajímala by je, uvedlo 16 (5,97 %) oslovených. Vůbec nezná a ani neuznává homeopatii 7 (2,61 %) respondentů.

Z celkového počtu 268 odpovídalo 190 (100 %) žen. Zná a uznává homeopatii 86 (45,26 %) respondentek. Zná, ale neuznává tuto metodu 79 (41,58 %) dotazovaných. Nezná, ale zajímala by je, uvedlo 12 (6,32 %) žen. Neví 11 (5,79 %). Vůbec nezná a nezajímá je, odpověděly 2 (1,05 %) respondentky.

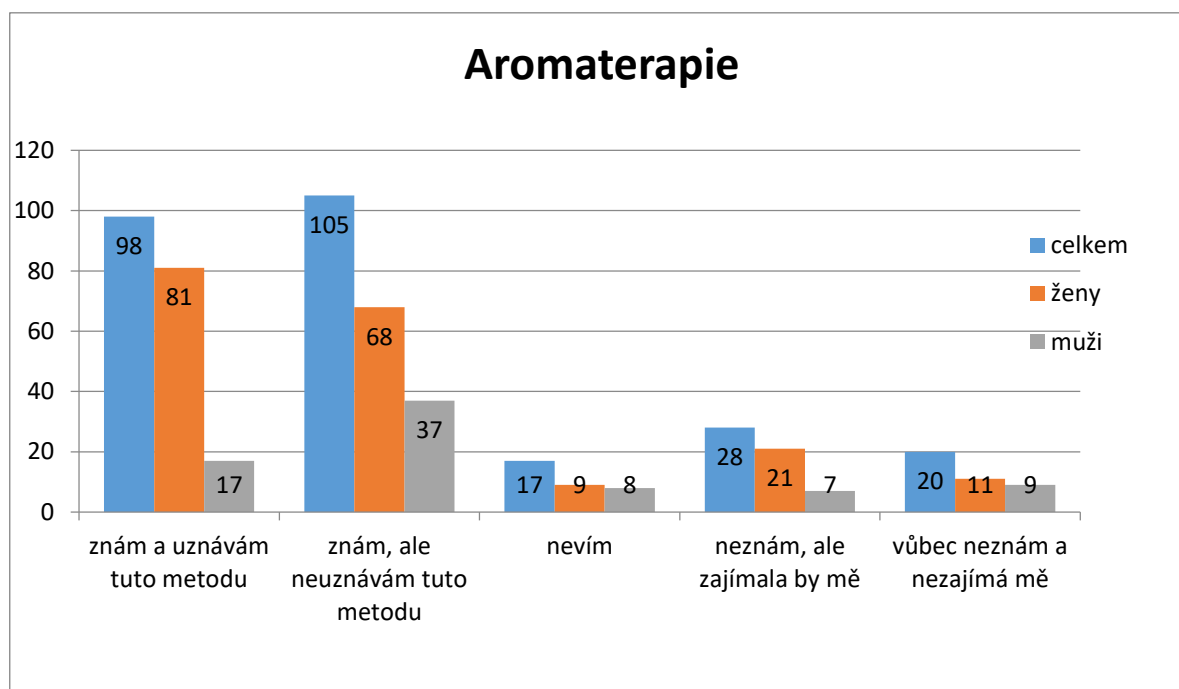
Z celkového počtu 268 odpovídalo 78 (100 %) mužů. Zná, ale neuznávají ji, uvedlo 45 (57,69 %) mužů. Zná a uznává homeopatii 18 (23,08 %) respondentů. Neví 6 (7,69 %). Vůbec nezná a nezajímá je, odpovědělo 5 (6,41 %) respondentů. Neznám, ale zajímala by je, uvedlo 4 (5,13 %) mužů.

Viz graf a tabulka č. 16.

Otázka č. 17 Znáte aromaterapie (tj. léčba pomocí vůní získaných z rostlin)?

	laici		ženy		muži	
znám a uznávám tuto metodu	98	36,57 %	81	42,63 %	17	21,79 %
znám, ale neuznávám tuto metodu	105	39,18 %	68	35,79 %	37	47,44 %
nevím	17	6,34 %	9	4,74 %	8	10,26 %
neznám, ale zajímala by mě	28	10,45 %	21	11,05 %	7	8,97 %
vůbec neznám a nezajímá mě	20	7,46 %	11	5,79 %	9	11,54 %
celkem	268	100 %	190	100 %	78	100 %

Tabulka č. 17 Aromaterapie

Graf č. 17 Aromaterapie

Na otázku č. 17 o tom, zda znají aromaterapii (tj. léčbu pomocí vůní získaných z rostlin) odpovídalo celkem 268 respondentů. Z celkového počtu 268 (100 %) respondentů odpovědělo 105 (39,18 %), že aromaterapii zná, ale neuznává. Zná a uznává aromaterapii 98 (36,57 %) dotazovaných. Neznám, ale zajímala by je, uvedlo 28 (10,45 %) oslovených. Vůbec nezná a ani neuznává aromaterapii 20 (7,46 %) respondentů. Neví 17 (6,34 %).

Z celkového počtu 268 odpovídalo 190 (100 %) žen. Zná a uznává aromaterapii 81 (42,63 %) respondentek. Zná, ale neuznává tuto metodu 68 (35,79 %) dotazovaných. Nezná, ale zajímala by je, uvedlo 21 (11,05 %) žen. Vůbec nezná a nezajímá je, odpovědělo 11 (5,79 %) respondentek. Neví 11 (5,79 %).

Z celkového počtu 268 odpovídalo 78 (100 %) mužů. Zná, ale neuznávají ji, uvedlo 37 (47,44 %) mužů. Zná a uznává aromaterapii 17 (21,79 %) respondentů. Vůbec nezná a nezajímá je,

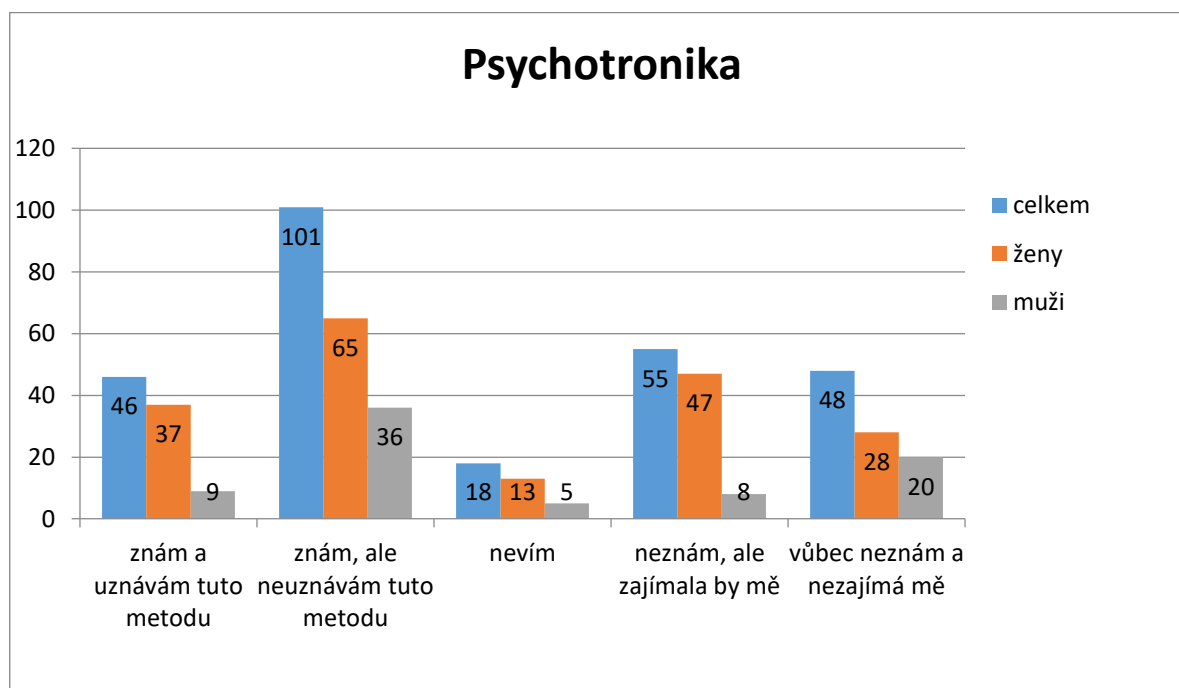
odpovědělo 9 (11,54 %) respondentů. Neví 8 (10,26 %). Neznám, ale zajímala by je, uvedlo 7 (8,97 %) mužů.

Viz graf a tabulka č. 17.

Otázka č. 18 Znáte psychotroniku (tj. léčba pomocí práce s psychickou energií)

	laici		ženy		muži	
znám a uznávám tuto metodu	46	17,16 %	37	19,47 %	9	11,54 %
znám, ale neuznávám tuto metodu	101	37,69 %	65	34,21 %	36	46,15 %
Nevím	18	6,72 %	13	6,84 %	5	6,41 %
neznám, ale zajímala by mě	55	20,52 %	47	24,74 %	8	10,26 %
vůbec neznám a nezajímá mě	48	17,91 %	28	14,74 %	20	25,64 %
Celkem	268	100 %	190	100 %	78	100 %

Tabulka č. 18 Psychotronika

Graf č. 18 Psychotronika

Na otázku č. 18 o tom, zda znají psychotroniku (tj. léčbu pomocí práce s psychickou energií získaných z rostlin) odpovídalo celkem 268 respondentů. Z celkového počtu 268 (100 %) respondentů odpovědělo 101 (37,69 %), že psychotroniku zná, ale neuznává. Neznám, ale zajímala by je, uvedlo 55 (20,52 %) oslovených. Vůbec nezná a ani neuznává psychotroniku 48 (17,91 %) respondentů. Zná a uznává psychotroniku 46 (17,16 %) dotazovaných. Neví 18 (6,72 %).

Z celkového počtu 268 odpovídalo 190 (100 %) žen. Zná, ale neuznává tuto metodu 65 (34,21 %) dotazovaných. Nezná, ale zajímala by je, uvedlo 47 (24,74 %) žen. Zná a uznává psychotroniku 37 (19,47 %) respondentek. Vůbec nezná a nezajímá je, odpovědělo 28 (14,74 %) respondentek. Neví 13 (6,84 %).

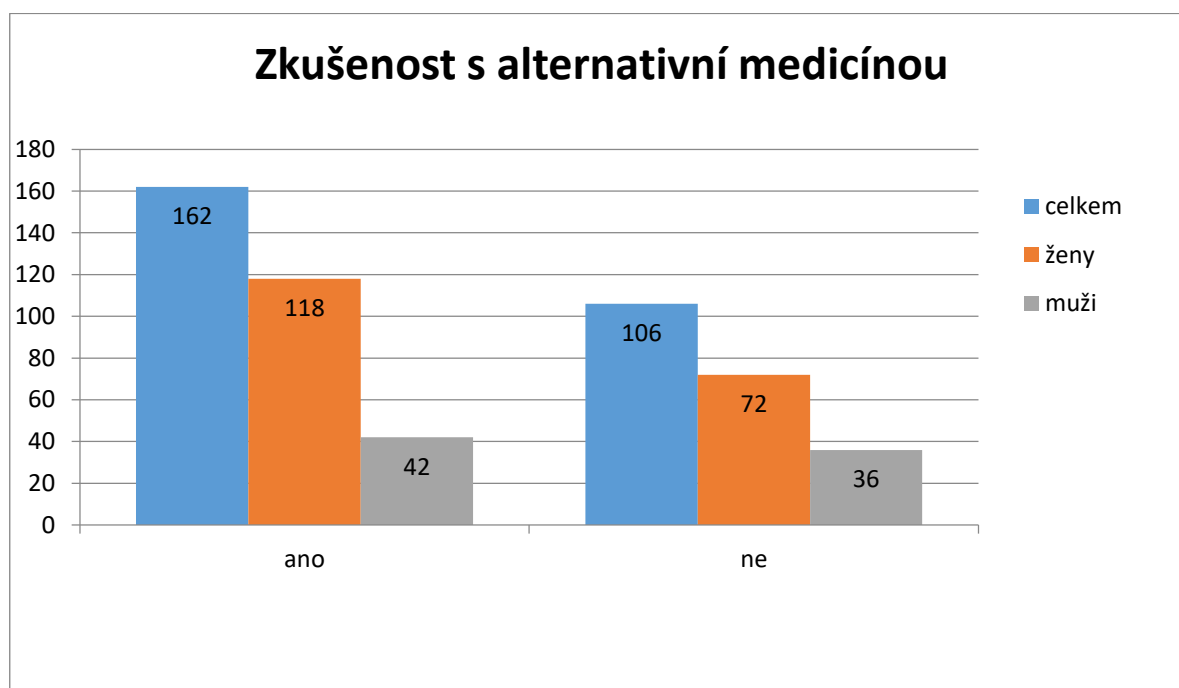
Z celkového počtu 268 odpovídalo 78 (100 %) mužů. Zná, ale neuznávají ji, uvedlo 36 (46,15 %) mužů. Vůbec nezná a nezajímá je, odpovědělo 20 (25,64 %) respondentů. Zná a uznává psychotroniku 9 (11,54 %) respondentů. Neznám, ale zajímala by je, uvedlo 8 (10,26 %) mužů. Neví 5 (6,41 %).

Viz graf a tabulka č. 18.

Otázka č. 19 Vyzkoušel/a jste některou metodu alternativní medicíny?

	laici		ženy		muži	
ano	160	59,7 %	118	62,11 %	42	53,85 %
ne	108	40,3 %	72	37,89 %	36	46,15 %
celkem	268	100 %	190	100 %	78	100 %

Tabulka č. 19 Zkušenost s alternativní medicínou

Graf č. 19 Zkušenost s alternativní medicínou

Na otázku č. 19 o tom, zda vyzkoušeli některou metodu alternativní medicíny, odpovídalo celkem 268 respondentů. Z celkového počtu 268 (100 %) respondentů odpovědělo 160 (59,7 %), že vyzkoušeli některou metodu alternativní medicíny. Zbývajících 108 (40,3 %) respondentů zkušenost s alternativní medicínou nemají.

Z celkového počtu 268 respondentů odpovídalo 190 (100 %) žen. Sto osmnáct (62,11 %) mají zkušenost s některou metodou alternativní medicíny. Zbývajících 72 (37,89 %) zkušenost s alternativní medicínou nemají.

Z celkového počtu 268 respondentů odpovídalo 78 (100 %) mužů. Čtyřicet dva (53,85 %) mají zkušenost s některou metodou alternativní medicíny. Zbývajících 36 (46,15 %) respondentů zkušenost s alternativní medicínou nemají.

Dále v dotazníkovém šetření pokračovali pouze respondenti, kteří označili, že již některou metodu alternativní medicíny vyzkoušeli. Dále tedy pokračovalo 162 respondentů.

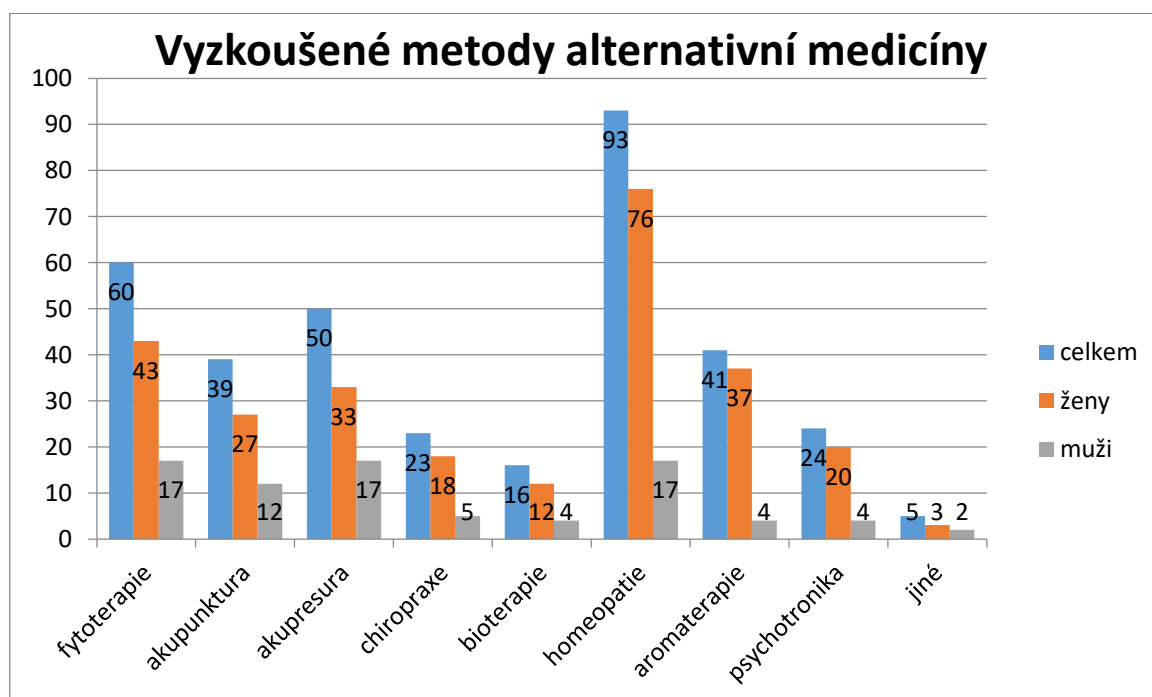
Viz tabulka a graf č. 19.

Otázka č. 20 Jakou metodu alternativní medicíny jste vyzkoušeli?

	laici		ženy		muži	
fytoterapie	60	37,5 %	43	36,13 %	17	40,48
akupunktura	39	23,38 %	27	31,09 %	12	28,57 %
akupresura	50	31,25 %	33	27,73 %	17	40,48 %
chiropraxe	23	14,38 %	18	15,13 %	5	11,9 %
bioterapie	16	10 %	12	10,08 %	4	9,52 %
homeopatie	93	57,13 %	76	63,87 %	17	40,48 %
aromaterapie	41	25,63 %	37	31,09 %	4	9,52 %
psychotronika	24	15 %	20	16,81 %	4	9,52 %
jiné	5	3,15 %	3	2,52 %	2	4,76 %

Tabulka č. 20 Vyzkoušené metody alternativní medicíny

Graf č. 20 Vyzkoušené metody alternativní medicíny

V této otázce mohli respondenti vybírat více než jednu odpověď, proto procentuální výpočty nedávají součet 100 %.

Alternativní metody vyzkoušelo 160 respondentů. Z toho homeopatii 93 (57,13 %), fytotherapii 60 (37,5 %), akupresuru 50 (31,25 %), aromaterapii 41 (25,63 %), akupunkturu 39 (23,38 %), psychotroniku 24 (15 %), chiropraxi 23 (14,38 %), bioterapii 16 (10 %) a jiné 5 (3,15 %) respondentů.

Alternativní metody vyzkoušely v počtu 118 dotazovaných. Z toho homeopatii 76 (63,87 %), fytotherapii 43 (36,13 %), aromaterapii 37 (31,09 %), akupresuru 33 (27,73 %), akupunkturu 27

(31,09 %), psychotroniku 20 (16,81 %), chiropraxi 18 (15,13 %), bioterapii 12 (10,08 %) a jiné 3 (2,52 %) respondentů.

Alternativní metody vyzkoušelo 42 dotazovaných mužů. Z toho homeopatii, fytoterapii i akupresuru 17 (40,48 %), akupunkturu 12 (28,57 %), chiropraxi 5 (11,9 %), psychotroniku, bioterapii a aromaterapii 4 (9,52 %) a jiné 2 (4,76 %) dotazovaných.

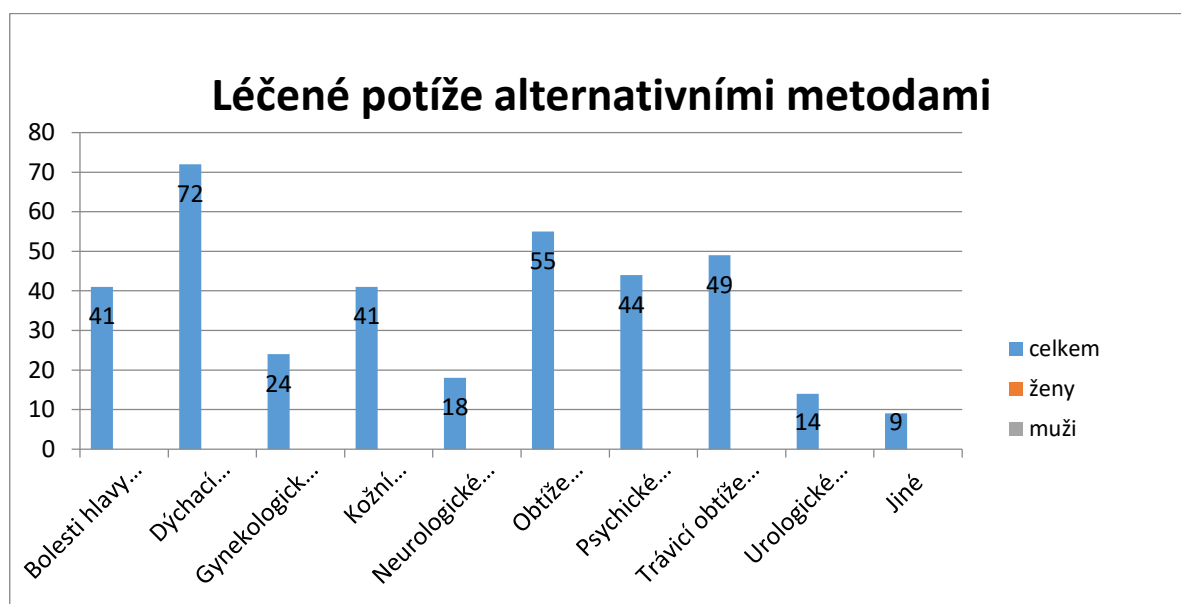
Do jiných alternativních metod respondenti uváděli biorenezanci, reiki, léčbu zdravými potravinami.

Viz graf a tabulka č. 20.

Otázka č. 21 Pokud jste zkoušeli alternativní medicínu, jaké potíže jste léčili?

	laici		ženy		muži	
Bolesti hlavy (migréna)	41	25,63 %	32	27,12 %	9	21,4 %
Dýchací obtíže (alergie, nachlazení, astma apod.)	72	44,45 %	55	46,61 %	17	40,48 %
Gynekologické potíže (záněty rodidel, endometrióza, obtíže s početím, potíže s kojením)	24	15 %	24	20,34 %	0	
Kožní problémy (atopický ekzém, lupénka, bérčové vředy, chronické rány apod.)	41	25,63 %	31	26,27 %	10	23,81 %
Neurologické potíže (obtíže s nervovou soustavou)	18	11,25 %	14	11,86 %	4	9,52 %
Obtíže pohybového aparátu (bolesti kloubů, zad)	55	34,38 %	39	33,05 %	16	38,1 %
Psychické potíže (deprese, úzkostné stavy apod.)	44	27,5 %	37	31,36 %	7	16,67 %
Trávicí obtíže (žaludeční, střevní apod.)	49	30,63 %	40	33,9 %	9	21,4 %
Urologické potíže (obtíže s ledvinami, močovými cestami)	14	8,75 %	11	9,32 %	3	7,14 %
Jiné	9	5,67 %	4	1,36 %	5	11,9 %

Tabulka č. 21 Léčené potíže alternativní medicíny

Graf č. 21 Léčené potíže alternativní medicínou

V této otázce mohli respondenti vybírat více než jednu odpověď, proto procentuální výpočty nedávají součet 100 %.

Zkušenost s alternativními metody mají 160 respondentů. Alternativní metody využívali na dýchací obtíže (alergie, nachlazení, astma apod.) 72 (44,45 %) respondentů, na obtíže pohybového aparátu (bolesti kloubů, zad) 55 (34,38 %) respondentů, na trávicí obtíže (žaludeční, střevní apod.) 49 (30,63 %) respondentů, na psychické obtíže 44 (27,5 %) respondentů, na bolesti hlavy (migréna) a kožní problémy 41 (25,63 %) respondentů, na gynekologické potíže (záněty rodidel, endometrióza, obtíže s početím, potíže s kojením) 24 (15 %) respondentů, na neurologické potíže (obtíže s nervovou soustavou) 18 (11,25 %) dotazovaných a urologické obtíže (obtíže s ledvinami, močovými cestami) 14 (8,75 %) a na jiné obtíže 9 (5,67 %) odpovídajících.

Zkušenost s alternativními metodami má 118 žen. Alternativní metody využívali na dýchací obtíže (alergie, nachlazení, astma apod.) 55 (46,61 %) respondentů, na trávicí obtíže (žaludeční, střevní apod.) 40 (33,9 %) respondentů, na obtíže pohybového aparátu (bolesti kloubů, zad) 39 (33,05 %) respondentů, na psychické obtíže 37 (31,36 %) respondentů, na bolesti hlavy (migréna) 32 (27,12 %) respondentů, na kožní problémy 31 (26,27 %) respondentů, na gynekologické potíže (záněty rodidel, endometrióza, obtíže s početím, potíže s kojením) 24 (20,34 %) respondentů, na neurologické potíže (obtíže s nervovou soustavou) 14 (11,86 %) dotazovaných, na urologické obtíže (obtíže s ledvinami, močovými cestami) 11 (9,32 %) respondentů a na jiné obtíže 4 (1,36 %) dopovídajících.

Zkušenost s alternativními metodami má 42 mužů. Alternativní metody využívali na dýchací obtíže (alergie, nachlazení, astma apod.) 17 (40,48 %) respondentů, na obtíže pohybového aparátu (bolesti kloubů, zad) 16 (38,1 %) respondentů, na kožní problémy 10 (23,81 %) respondentů, na trávicí obtíže (žaludeční, střevní apod.) a bolesti hlavy (migréna) 9 (21,4 %) respondentů, na psychické obtíže 7 (16,67 %) respondentů, neurologické potíže (obtíže s nervovou soustavou) 4 (9,52 %) dotazovaných, na urologické obtíže (obtíže s ledvinami, močovými cestami) 3 (7,14 %) respondentů a na jiné obtíže 5 (11,9 %) dotazovaných.

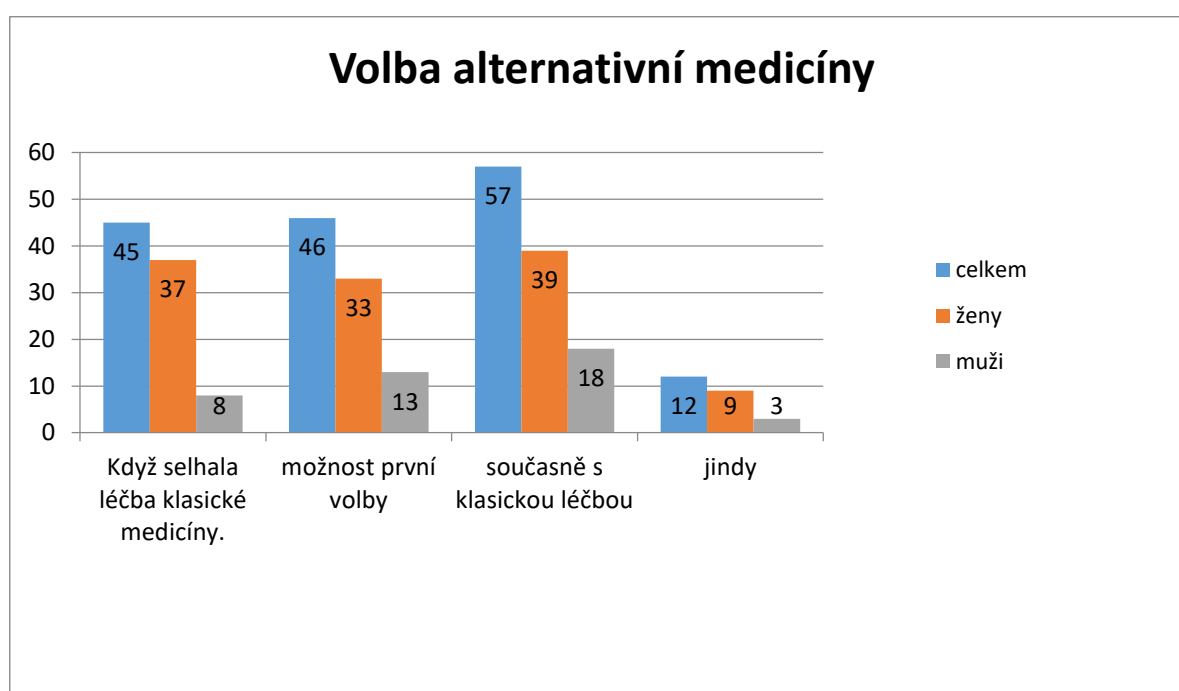
O jiné situace k využití alternativní metody se jednalo v situacích tik v obličeji, celkového zlepšení stavu a diabetes.

Viz graf a tabulka č. 21.

Otázka č. 22 Kdy, ve které fázi Vašich obtíží, jste se rozhodl/a využít metody alternativní medicíny?

	Laici		Ženy		muži	
Když selhala léčba klasické medicíny.	45	28,13 %	37	31,36 %	8	19,05 %
možnost první volby	46	28,75 %	33	27,97 %	13	30,95 %
současně s klasickou léčbou	57	35,63 %	39	33,05 %	18	42,86 %
jindy	12	7,56 %	9	7,62 %	3	7,14 %
celkem	160	100 %	118	100 %	42	100 %

Tabulka č. 22 Volba alternativní medicíny

Graf č. 22 Volba alternativní medicíny

Na otázku č. 22 o tom, v které fázi obtíží využili metody alternativní medicíny, odpovídalo 160 respondentů. Z celkového počtu 160 (100 %) respondentů odpovědělo 57 (35,63 %), že alternativní medicínu využili současně s klasickou medicínou. Jako možnost první volby využilo alternativní medicínu 46 (28,75 %) dotazovaných. Až když selhala léčba klasické medicíny, využili alternativní medicínu 45 (28,13 %) dotazovaných. V jiných případech využilo alternativní medicínu 12 (7,56 %) respondentů.

Z celkového počtu 160 respondentů odpovídalo 118 žen. Padesát sedm (35,63 %) respondentů využilo alternativní medicínu, když selhala léčba klasické medicíny. Jako možnost první volby využilo alternativní medicínu 46 (28,75 %) respondentů. Až když selhala léčba klasické medicíny, využilo alternativní medicínu 45 (28,13 %) dotazovaných. V jiných případech využilo alternativní medicínu 9 (7,62 %) respondentů.

Z celkového počtu 160 respondentů odpovídalo 42 mužů. Osmnáct (42,86 %) respondentů využilo alternativní medicínu současně s klasickou léčbou. Jako možnost první volby využilo alternativní

medicínu 46 (28,75 %) dotazovaných. Až když selhala léčba klasické medicíny, využilo alternativní medicínu 8 (19,05 %) respondentů. V jiných případech využili alternativní medicínu 3 (7,14 %) respondenti.

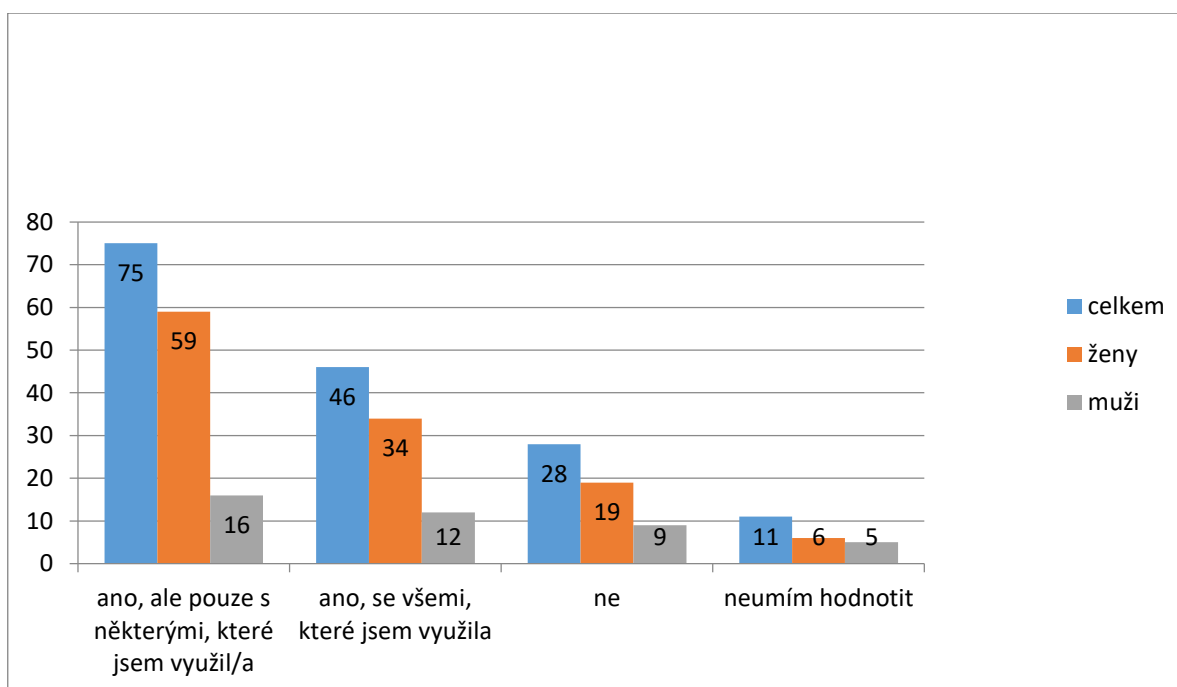
O jiné případy se jednalo například situace náhodného setkání, prevence či rozhodnutí rodičů.

Viz tabulka a graf č. 22.

Otázka č. 23 Byl/a jste spokojena s metodami alternativní medicíny, které jste využila?

	Laici		ženy		muži	
ano, ale pouze s některými, které jsem využil/a	75	46,88 %	59	50 %	16	38,1 %
ano, se všemi, které jsem využila	46	28,75 %	34	28,81 %	12	28,57 %
ne	28	17,5 %	19	16,1 %	9	21,43 %
neumím hodnotit	11	6,88 %	6	5,08 %	5	11,9 %
celkem	160	100 %	118	100 %	42	100 %

Tabulka č. 23 Spokojenost s metodami alternativní medicíny

Graf č. 23 Spokojenost s metodami alternativní medicíny

Na otázku č. 23 o tom, jak byli spokojeni s metodami alternativní medicíny, které vyzkoušeli, odpovídalo celkem 160 respondentů. Z celkového počtu 160 (100 %) respondentů odpovědělo 75 (46,88 %), že byly spokojeni, ale pouze s některými, které využili. Se všemi alternativní metodami bylo spokojeno 46 (28,75 %) respondentů. Nebylo spokojeno s alternativní medicínou 28 (17,5 %) dotazovaných. Neumí ohodnotit 11 (6,88 %) respondentů.

Z celkového počtu 160 respondentů odpovídalo 118 (100 %) žen. Pouze s některými metodami, které využili, uvedlo 59 (50 %) respondentů. Se všemi metodami, které využili, bylo spokojeno 34 (28,81 %) dotazovaných. Nebylo spokojeno s alternativní medicínou 19 (16,1 %) respondentů. Neumí hodnotit 6 (5,08 %) respondentů.

Z celkového počtu 160 respondentů odpovídalo 42 mužů. Pouze s některými metodami, které využili, uvedlo 16 (38,1 %) respondentů. Se všemi metodami, které využili, bylo spokojeno

12 (28,57 %) dotazovaných. Nebylo spokojeno s alternativní medicínou 9 (21,43 %) respondentů. Neumí hodnotit 5 (11,9 %) respondentů.

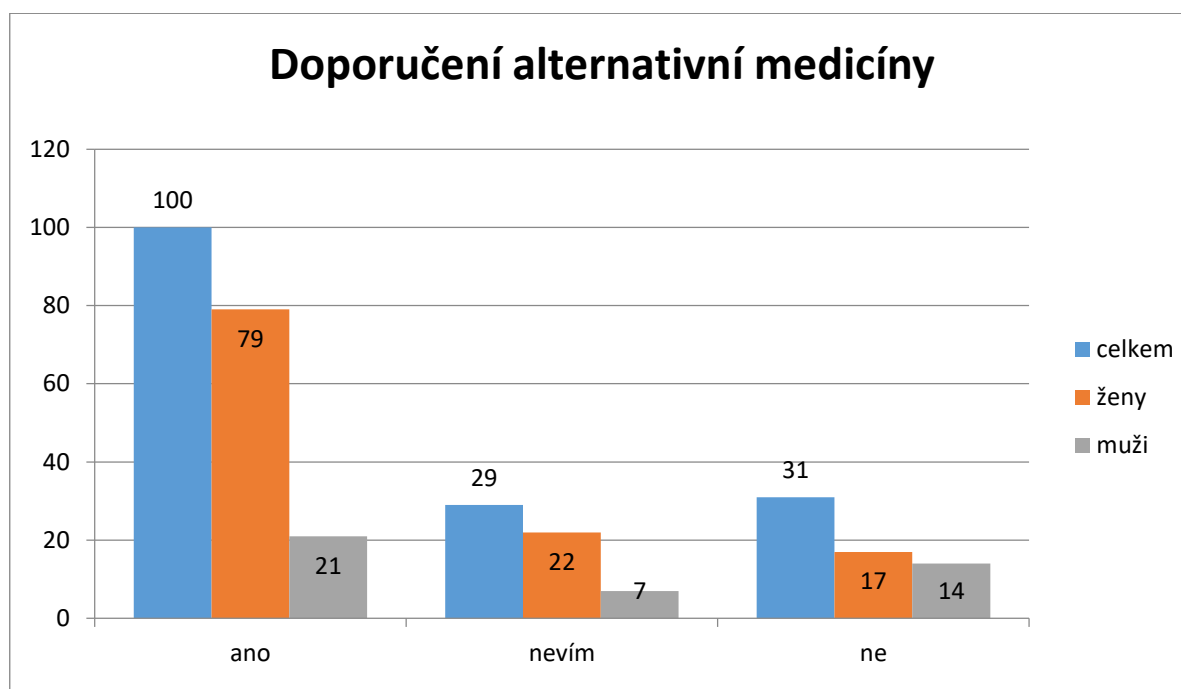
Viz tabulka a graf č. 23.

Otázka č. 24 Doporučil/a byste metody alternativní medicíny svým známým?

	Laici		ženy		Muži	
ano	100	62,5 %	79	66,95 %	21	50 %
nevím	29	18,13 %	22	18,64 %	7	16,67 %
ne	31	19,38 %	17	14,41 %	14	33,33 %
celkem	160	100 %	118	100 %	42	100 %

Tabulka č. 24 Doporučení alternativní medicíny

Graf č. 24 Doporučení alternativní medicíny

Na otázku č. 24 o tom, zda by doporučili alternativní medicínu svým známým, odpovídalo celkem 160 respondentů. Z celkového počtu 160 (100 %) respondentů odpovědělo 100 (62,5 %) respondentů, že by doporučilo alternativní medicínu svým známým. Nedoporučilo by alternativní medicínu svým známým 31 (19,38 %) respondentů a neví 29 (18,13 %).

Z celkového počtu 160 respondentů odpovídalo 118 (100 %) žen. Doporučilo by alternativní medicínu svým známým 79 (66,95 %) dotazovaných. Nedoporučilo by alternativní medicínu svým známým 22 (18,64 %) respondentů a neví 17 (14,41 %).

Z celkového počtu 160 respondentů odpovídalo 42 (100 %) mužů. Doporučilo by alternativní medicínu svým známým 21 (50 %) dotazovaných. Nedoporučilo by alternativní medicínu svým známým 14 (33,33 %) respondentů. Neví 7 (16,67 %).

Viz tabulka a graf č. 24.

5. Diskuse

Práce se dělí na část teoretickou a část praktickou. V teoretické části jsem se snažila zachytit obecnou část vybraných alternativních metod, kdy hlavním klíčem k jejich výběru byla co největší míra prospěšnosti v ošetrovatelské praxi. Konkrétní metody zařazené do bakalářské práce byly vybírány na základě největší četnosti v odborných člancích a publikacích dostupných přes (Embase, PubMed) a v Národní lékařské knihovně.

V empirické části jsem se věnovala dosažení cílů, které měly analyzovat, zda jsou jednotlivé typy alternativní medicíny v povědomí laické veřejnosti a zmapovat zda alternativní medicína je používána, případně jaké metody a na jaké obtíže je použita. V případech kdy byla alternativní medicína používána, byla doplněna odpověď o určení fáze léčby, kdy došlo k aplikaci metody. Pro odpověď na tyto otázky byly využity dotazníky v rámci anonymního dotazníkového šetření, které bylo distribuováno přes webovou aplikaci vyplnto.cz.

Návratnost dotazníků v pravém slova smyslu v rámci provedeného dotazníkového šetření nelze vyhodnotit, vzhledem k tomu, že byl dotazník distribuován přes webovou aplikaci, a není možné určit, kolik respondentů odmítlo dotazník vyplnit. Celkový počet respondentů byl 293, z nichž bylo 268 laiků, tedy osoby bez vzdělání v oboru alternativní medicíny (např. kurz, škola). Ovšem respondenti neodpovídali parametrům průměru v ČR. Dotazníkového šetření se zúčastnilo 190 žen (70,9 %) a 78 mužů (29,1 %) ve věku starší 18- ti let. Největší zastoupení respondentů bylo ve věku od 18 do 24 let, což neodpovídá věkové struktuře obyvatel ČR. Dle statistického úřadu (2013) je nejvíce obyvatel ve věku od 45 do 54 let věku. Toto výzkumné šetření nelze vzhledem k věkovému složení respondentů vůči věkovému rozložení celé populace globalizovat.

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo analyzovat názory laické veřejnosti na alternativní medicínu. Z provedeného dotazníkového šetření je patrné, že 267 respondentů z celkového počtu 268 dotazovaných zná termín alternativní medicína. U uznávání alternativních metod se respondenti pohybovali téměř na stejné linii důvěry a nedůvěry. Alternativní metody spíše uznává 85 (31,72 %) respondentů a spíše neuznává 81 (30,22 %) dotazovaných. Dotazovaní si myslí až ve 109 (40,67 %) případech, že alternativní medicína by měla do budoucna být hrazena zdravotními pojišťovnami z prostředků veřejného zdravotního pojištění. Tento názor dotazovaní respondenti zastávají pouze v případě, že by metody a terapie alternativní medicíny aplikoval vzdělaný lékař či poskytovatel s příslušným certifikátem. Toto zjištění je rozdílné od výsledků SIMAR (2014), kde si nejvíce dotazovaných myslí, že by mohly být alternativní metody hrazeny pojišťovnami pouze v případě, že by je poskytoval lékař s medicínským vzděláním. Ti respondenti, kteří vyzkoušeli některé z alternativních metod, uvádějí, že byli spokojeni a to, ale pouze s některými metodami. Svým známým by doporučilo alternativní medicínu 100 (62,5 %) dotazovaných respondentů, kteří s tímto druhem alternativní léčby mají nějakou zkušenost.

Prvním dílčím cílem bylo zjistit, zda jsou jednotlivé metody alternativní medicíny v povědomí laické veřejnosti. Dle výsledků provedeného dotazníkového šetření v rámci bakalářské práce je metodou alternativní medicíny, která je nejvíce v povědomí laické veřejnosti akupunktura. Na rozdíl od výzkumů Štědranského (2013) a SIMARU (2014) je současně s akupresurou až na druhém místě. Štědranský uvádí, že poměrně velké procento respondentů si myslících, že by akupunktura mohla fungovat, případně s ní již mají pozitivní zkušenost. U Štědranského (2013), Skovajsové (2014) i SIMARU (2014) je na prvním místě fyto terapie, která zaujímá v provedeném

dotazníkovém šetření v rámci této bakalářské práce až 7. pozici, tedy předposlední místo (z osmi metod alternativní medicíny). Tyto rozdílné výsledky mohou být dány rozdílným věkovým rozložením výzkumného vzorku respondentů, kteří se zúčastnili dotazníkového šetření. V provedeném dotazníkovém šetření, které bylo realizováno především prostřednictvím internetu, převládala mladá generace, která se zajímá, chce a zkouší nové (dříve ne tak známé) trendy.

Výsledky k dílčímu cíli č. 2, které za úkol zmapovat, zda alternativní medicína je používána, případně jaké metody a na jaké obtíže. Z celkového počtu 268 respondentů (100 %) z laické veřejnosti vyzkoušelo některou metodu alternativní medicíny 160 (59,7 %) z nich. Nejčastěji vyzkoušenou formou alternativní medicíny byla v 93 (57,13 %) dotázaných homeopatie. Druhou nejvíce absolvovanou metodou byla fytotherapie, kterou vyzkoušelo 60 (37,5 %) dotazovaných. Co se týká četnosti absolvování, tak třetí nejčastěji vyzkoušenou metodou byla akupunktura, kterou vyzkoušelo 50 (31,25 %) z dotázaných respondentů. Nejčastěji aplikovali respondenti způsoby a metody alternativní medicíny na dýchací obtíže (alergie, nachlazení, astma apod.), tuto možnost uvedlo 72 (44,45 %) respondentů. Dále byla alternativní medicína nejvíce použita při obtížích pohybového aparátu (bolesti kloubů, zad) u 55 (34,38 %) respondentů a trávící potíže (žaludeční, střevní apod.) u 49 (30,63 %) dotazovaných. Dotazovaní respondenti si alternativní medicínu vybrali současně v kombinaci s léčbou klasické medicíny v 57 (35,63 %) případech. Jako možnost první volby si alternativní medicínu vybralo 46 (28,75 %) respondentů. A 45 (28,13 %) dotázaných se uchýlilo k léčbě alternativními metodami, až po selhání klasické léčby.

Z těchto výsledků je patrné, že laická veřejnost alternativní medicíně zcela nevěří, a proto nastává i velký etický problém při plánování využití alternativní medicíny v nemocničním prostředí. Pacientovi, který nebude důvěřovat aplikované alternativní medicíně, se nemusí ulevit od jeho obtíží. U lidí s poruchou vědomí je na místě veliký otazník ohledně etického jednání. Ale pokud by pacient chtěl využít ověřenou alternativní metodu, která by mu byla nabídnuta, případně by i sám více důvěřoval alternativním metodám, je velmi pravděpodobné, že pacientův stav by se zlepšil. A nevádí, i kdyby alternativní medicína působila pouze jako placebo efekt, neboť i při takovém to působení se celkový stav pacienta může zjevně zlepšit. Důležitým faktem je si uvědomit, že samotné působení jednotlivých metod alternativní medicíny je velmi individuální záležitostí, tedy pacienta od pacienta. Neboť úspěšnost alternativních metod ovlivňuje do značné míry samotná individualita každého pacienta a jeho subjektivní, ale i objektivní podmínky. Nelze na účinnost alternativních metod nahlížet globálně.

V praxi by mohl být například na každý nemocniční pavilon určen jeden léčitel, který by splňoval kurzy alternativní medicíny. Sestry by pak při příjmu pacienta informovaly o možnosti využití léčitele při splnění indikací, souběžně s klasickou léčbou. Ovšem pokud by se nezměnil jeden z hlavních zákonů upravující rozsah hrazených zdravotních služeb z prostředků veřejného zdravotního pojištění (zejména zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění musel by si pacient hradit služby léčitelé sám. Neboť dle nynějších platných právních předpisů, jak vyplývá z výše uvedeného zákona č. 48/1997 Sb., se nemluví o jiné alternativní medicíně než o akupunktuře, která nesmí být proplácena z veřejného zdravotního pojištění. Podle mého názoru by Na základě výsledků provedeného dotazníkového šetření a výzkumů, které jsem nastudovala během zpracování této bakalářské práce, by bylo vhodné provést další výzkum. Další výzkum by bylo vhodné zacílit přímo na názor veřejnosti na využití alternativních metod v nemocničním prostředí či provést dotazníkové šetření mezi odbornou (zdravotnickými/

lékařskými) pracovníky. Díky dalšímu výzkumu, který by analyzoval zájem široké veřejnosti o případné rozšíření možnosti využití metod alternativní medicíny, by nastínilo, zda by lidé vůbec přijali tento alternativní přístup a v jaké míře či nikoliv.

6. Závěr

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo zmapování názorů laické veřejnosti na oblast alternativní medicíny. Dílčím cílem práce bylo zodpovědět otázku, zda jsou jednotlivé metody alternativní medicíny v povědomí veřejnosti. A zda jsou vůbec metody alternativní medicíny využívány laiky. Případné stanovení konkrétních metod s analyzováním konkrétních obtíží a fází léčby, při níž byly metody alternativní medicíny využity.

Výsledky sice nelze globalizovat, neboť věkový průměr účastníků dotazníkového šetření neodpovídá věkovému průměru v České republice, ale výsledky nastiňují odpovědi na otázky týkající se použití alternativní medicíny v medicínském prostředí. Na otázku zda zná laická veřejnost alternativní medicínu, sice odpověděla většina pozitivně (ano), ale s otázkou důvěry už to tak jasné nebylo. Většina respondentů si nemyslí, že by metody alternativní medicíny bylo pouhé lákání peněz od důvěřivých pacientů. Nejvíce jsou respondenti přesvědčeni, že převažují metody alternativní medicíny, které nemají prokázaný účinek, ale i tak mohou fungovat. Co se týká hrazení alternativní medicíny z prostředků veřejného zdravotního pojištění, tak 109 (40,67 %) respondentů zastává názor, že by měly být metody alternativní medicíny zahrnuty mezi hrazenou zdravotní péči za předpokladu, pokud by je poskytoval lékař nebo léčitel s příslušným certifikátem. Sedmdesát pět (46,88 %) respondentů uvádí, že bylo spokojeno jenom s některými metodami alternativní medicíny, které absolvovali.

Výsledky této bakalářské práce a provedeného výzkumu v oblasti alternativní medicíny jsou zajímavé pro praxi a rozvíjí další případné podněty k výzkumům v této problematice. Otázkou je využití alternativních metod v lékařském prostředí, které je velmi specifické. Zajímavé a přínosné by se mohlo zdát využít v praxi, metodu alternativní medicíny, která v provedeném výzkumu dosáhla největší četnosti v oblasti zkušenosti respondentů. Důležité je před samotným skloubením alternativních medicíny a lékařského prostředí případná úprava zákona, aby mohly být metody alternativní medicíny hrazeny z prostředků veřejného zdravotního pojištění, a s tím související preskripční a úhradová omezení.

7. Seznam použité literatury

1. Alther, JE. (2010). *Encyklopedie alternativní medicíny: praktický průvodce přírodními léčebnými postupy*. Praha: Reader's Digest.
2. Alves, R. R.N. (2007). Zootherapy goes to town: The use of animal-based remedies in urban areas of NE and N Brazil. *Journal of ethnopharmacology* [online]. 113(3) [cit. 2016-02-09]. Dostupné z www: <<http://dx.doi.org/10.1016/j.jep.2007.07.015/>>.
3. Ballester-Sánchez, R., Navarro-Mira, M.Á., de Unamuno-Bustos, B., Pujol-Marco, C., Sanz-Caballer, J. & Botella-Estrada, R. (2015). The role of phototherapy in cutaneous chronic graft-vs-host disease: a retrospective study and review of the literature. *Actas dermo-sifiliograficas* [online]. 106(8), 651-7. Dostupné z www: <<http://doi:10.1016/j.ad.2015.04.009/>>.
4. Barati, F., Nasiri, A., Akbari, N., & Sharifzadeh, G. (2016). The Effect of Aromatherapy on Anxiety in Patients. *Nephro-Urology Monthly*, 8(5), e38347. Dostupné z www:<<http://doi.org.ezproxy.is.cuni.cz/10.5812/numonthly.38347/>>.
5. Bioterapie (2013). In *Bioterapie* [online]. [cit. 2016-02-09]. Dostupné z www: <<http://bioterapie.svetu.cz/>>.
6. Boehm, K., Büssing, A., & Ostermann, T. (2012). Aromatherapy as an Adjuvant Treatment in Cancer Care — A Descriptive Systematic Review. *African Journal of Traditional, Complementary, and Alternative Medicines*, 9(4), 503–518. Dostupné z www: <<http://doi:10.4314/ajtcam.v9i4.7/>>.
7. Bowden, J. (2010). *S pomocí přírody k dokonalému zdraví*. Praha: Fortuna Libri.
8. Česká lékařská akupunkturistická společnost České lékařské společnosti J.E.Purkyně [online]. [cit. 2016-02-02]. Dostupné z www: <<http://akupunktura.cz/>>.
9. Češi by uznání některých alternativních metod uvítali (2014). *Tisková zpráva STEM/MARK* [online]. 3 [cit. 2016-02-15]. Dostupné z www: <<http://www.simar.cz/clanky/cesi-by-uznani-nekterych-alternativnich-metod-mediciny-uvitali.html>>.
10. Dvoříková, H. (2012). Alternativní medicína - homeopatie. *Sestra* [online]. 22(7-8), [cit. 2016-02-09]. Dostupné také z www: <<http://zdravi.e15.cz/archiv/sestra/>>.
11. Ettler, K. (2013). Fototerapie – kam kráčí? *Česko-slovenská dermatologie* [online]. 88(5) [cit. 2016-02-09]. Dostupné z www: <<http://www.prolekare.cz/cesko-slovenska-dermatologie-clanek/ix-kongres-cds-a-sds-praha-6-8-6-2013-prednasky-hlavni-program-47290>>.
12. Fennell, D.(2009). Definitions and patterns of CAM use by the lay public. *Complementary Therapies in Medicine* [online]. 17(2), [cit. 2016-02-02]. Dostupné z www: <<http://dx.doi.org/10.1016/j.ctim.2008.09.002>>.
13. Gattefosse R.M.(1993).*Gattefosse's Aromatherapy*. Essex, England: CW Daniel.
14. Guillot, X., Tordi, N., Prati, C., Verhoeven, F., Pazart, L. & Wendling, D. (2016). Cryotherapy decreases synovial Doppler activity and pain in knee arthritis: A randomized-controlled trial. *Join, bone, spine: revue du rhumatisme*. 4, 1297-319. Dostupné z www: <<http://doi:10.1016/j.jbspin.2016.09.004/>>.
15. Hérakleitos citáty (2016). *Citáty slavných osobností* [online]. [cit. 2016-02-09]. Dostupné z: <<http://citaty.net/autori/herakleitos/>>.
16. Heřt, J. (2010). *Alternativní medicína a léčitelství. Kritický pohled*. Chomutov: Sisyfos. [online]. Dostupné také z www: <http://www.sysifos.cz/files/Alternativni_medicina_Hert.pdf>.
17. Heřt, J. (2013). Bojovník proti alternativní medicíně a šarlatánství. *Tempus medicorum*. 22(4), 4-5.
18. Hmwe, NT., Subramanian, P., Tan, LP. & Chong, WK. (2015). The effect of acupressure on depression, anxiety and stress in patients with hemodialysis: a randomized controlled trial. *International Journal of Nursing Studies*, 52(2), 509-18. Dostupné z www: <<http://doi:10.1016/j.ijnurstu.2014.11.002/>>.
19. Jarrett, P. & Scragg, R. (2017) . A short history of phototherapy, vitamin D and skin disease. *Photochemical & photobiological sciences : Official journal of the European*

- Photochemistry Association and the European Society for Photobiology*. 16(3), 283-290. Dostupné z www: <<http://doi: 10.1039/c6pp00406g>>.
20. John, T. (2012). Psychologický přístup k pacientovi v alternativní a klasické medicíně. *Scan* [online]. 22(3) [cit. 2016-02-09]. Dostupné také z www: <http://www.fnhk.cz/data/casopis/2012_3.pdf>.
  21. Johnson, JR., Rivard RL., Griffin, KH., Kolste, AK., Joswiak D., Kinney, ME. & Dusek, JA. (2016). The effectiveness of nurse-delivered aromatherapy in an acute care setting. *Complementary therapies in medicine*, 25, 164-169. Dostupné z www: <<http://doi: 10.1016/j.ctim.2016.03.006>>.
  22. Jovanovičová, H. (2007). *1000 řešení alternativní medicíny*. Praha: Sun.
  23. Kotaka, H. (2011). *Japonská akupresura*. Brno: Computer Press.
  24. *Kryoterapie* [online]. (2013) [online]. [cit. 2016-02-09]. Dostupné z www: <<http://kryoterapie.cz/>>.
  25. Křížová, E. (2004). *Alternativní medicína jako problém*. Praha: Karolinum.
  26. Křížová, E. (2015). *Alternativní medicína v České republice*. Praha: Karolinum.
  27. Křížová, E. (2013). Co je nekonvenční (komplementární a alternativní) medicína a čím se vyznačuje? *PsychoSom* [online]. 11(4) [cit. 2016-02-02]. Dostupné z www: <<http://www.psychosom.cz/>>.
  28. Kunz, B. & Kunz, B. (2005). *Reflexologie*. Praha: Ikar.
  29. Kykalová, K. (2013). Kryoterapie – možnosti ošetření. *Dermatologie pro praxi* [online]. 7(3) [cit. 2016-02-09]. Dostupné z www: <<http://www.dermatologiepropraxi.cz/archiv.php>>.
  30. Mihulová, M., & Svoboda, M. (2013). *Přírodní lékárna: fytoterapie, gemmoterapie, apiterapie, homeopatie, čínská medicína, ajurvěda, antroposofická medicína, Bachova terapie*. Liberec: Santal.
  31. Liberman, J. (2006). *Světlo - lék budoucnosti: jak ho využít ke svému uzdravení hned TED*. Praha: Blue step.
  32. Liu, W. (2015). Analysis and Thoughts about the Negative Results of International Clinical Trials on Acupuncture. *Evidence-based complementary and alternative medicine* [online]. 2015, nopagination-nopagination [cit. 2016-02-02]. Dostupné z www: <<http://dx.doi.org/10.1155/2015/671242>>.
  33. Lundqvist, V. (2015). A cross-sectional study on Swedish licensed nurses' use, practice, perception and knowledge about complementary and alternative medicine. *Scandinavian journal of caring sciences* [online]. 29(4) [cit. 2016-04-04]. Dostupné z www: <<http://dx.doi.org/10.1111/scs.12192>>.
  34. Nebel, J. (2011). *Homeopatie: základní informace a použití*. Bratislava: Eugenika.
  35. Noe, M. (2014). *Aromaterapie do kapsy: malá encyklopedie éterických olejů*. Praha: One Woman Press.
  36. Pernarová, K. (2012). Reflexní terapie. *Sestra* [online]. 22(2). Dostupné z www: <<http://www.zdn.cz/archiv/sestra/?id=3801>>.
  37. Peters, D. (2007). *Moderní lékař: pohled konvenční a alternativní medicíny, homeopatie, tradiční léčebné metody jako akupunktura, masáže a bylinkářství*. Praha: Ikar.
  38. Prošková, E. (2015). *Komplementární a alternativní metody léčby* [rukopis].
  39. Robinson, N., Lorenc, A., & Liao, X. (2011). The evidence for Shiatsu: a systematic review of Shiatsu and acupressure. *BMC Complementary and Alternative Medicine*, 11, 88. Dostupné z www: <<http://doi.org/10.1186/1472-6882-11-88>>.
  40. Skovajsová, T. (2014). *Informovanost o alternativní medicíně a její využití v praxi z pohledu veřejnosti a všeobecných sester*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati
  41. *Stránky o včelách, včelích produktech, včelaření šetrném k přírodě, apiterapii* [online]. (2016) [cit. 2016-02-18]. Dostupné z www: <<http://www.apiterapie-kamil.cz/>>.
  42. Šonka, K. (2015). Jaký je přínos alternativní medicíny? *Medical tribune* [online]. 11(12) [cit. 2016-02-09]. Dostupné z www: <<http://www.tribune.cz/tituly/mtr>>.
  43. Štědranský, J. (2013). *Alternativní medicína, její znalost a zkušenost s ní* [online]. [cit. 2013-12-18]. Bakalářská práce. Plzeň: ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI. FAKULTA

PEDAGOGICKÁ. Katedra psychologie. Dostupné z www: <<http://theses.cz/id/iutuo5?info=1%3Bisshlret%3Dalternativn%C3%AD%3Bmedic%C3%ADny%3B%3Bzpet%3D%2Fvyhledavani%2F%3Fsearch%3Dalternativn%C3%AD+medic%C3%ADna%26start%3D1>>.

44. Tesař, V. (2015). Homeopatia a akupunktura: studie ukázaly nulový efekt. *Medical tribune* [online]. 11(13) [cit. 2016-02-09]. Dostupné z www: <<http://www.tribune.cz/tituly/mtr>>.
45. Ushinohama, A., Cunha, B. P., Costa, L. O. P., Barela, A. M. F., & de Freitas, P. B. (2016). Effect of a single session of ear acupuncture on pain intensity and postural control in individuals with chronic low back pain: a randomized controlled trial. *Brazilian Journal of Physical Therapy*, 20(4), 328–335. Dostupné z www: <<http://doi.org.ezproxy.is.cuni.cz/10.1590/bjpt-rbf.2014.0158>>.
46. Wagner, J. (2015). Incorporating Acupressure into Nursing Practice. *American journal of nursing* [online], 115(12) [cit. 2016-02-02]. Dostupné z www. <<http://doi:10.1097/01.NAJ.0000475290.20362.77>>
47. White, P.F., Zhao, M., Tang, J., Wender, R.H., Yumul R., Sloninsky, A.V., Naruse, R. et al. (2012). Use of a disposable acupressure device as part of a multimodal antiemetic strategy for reducing postoperative nausea and vomiting. *Anesthesia and analgesia*, 115(1), 31-7. Dostupné z www: <<http://doi:10.1213/ANE.0b013e3182536f27>>.
48. Zittlau, J. (2006). *Osvědčená domácí lékárna : nejlepší recepty pro zdraví : popis příznaků a příčin více než 130 onemocnění, přípravky a metody domácí léčby, alternativní terapie, přírodní prostředky, účinná prevence*. Praha: Ikar.
49. zákon č. 378/2007 Sb., o léčivech
50. zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění
51. *Zdravá poradna* [online]. (2011) [online]. [cit. 2016-02-15]. Dostupné z www: <<http://zdrava-poradna.webnode.cz/fytoterapie-pomoci-doplнку-stravy/>>.

Seznam zkratek

apod.	a podobně
prof.	profesor
SÚKL	Státní zdravotní ústav
VAS	vertebrogenní algický syndrom
WHO	World Health Organization (Světová zdravotnická organizace)

Seznam grafů

Graf č. 1 Odbornost	20
Graf č. 2 Pohlaví	21
Graf č. 3 Věkové rozložení	22
Graf č. 4 Nejvyšší dosažené vzdělání	23
Graf č. 5 Znalost pojmu alternativní medicína	24
Graf č. 6 Uznání alternativních způsobů léčby	25
Graf č. 7 Lákání peněz	26
Graf č. 8 Vědecky prokázaný účinek	27
Graf č. 9 Fungování alternativních metod i bez vědeckého dokazování	29
Graf č. 10 Proplácení pojišťovnami	30
Graf č. 11 Fytoterapie	32
Graf č. 12 Akupunktura	34
Graf č. 13 Akupresura	36
Graf č. 14 Chiropraxe	37
Graf č. 15 Bioterapie	39
Graf č. 16 Homeopatie	41
Graf č. 17 Aromaterapie	43
Graf č. 18 Psychotronika	45
Graf č. 19 Zkušenost s alternativní medicínou	47
Graf č. 20 Vyzkoušené metody alternativní medicíny	48
Graf č. 21 Léčené obtíže alternativní medicínou	50
Graf č. 22 Volba alternativní medicíny	52
Graf č. 23 Spokojenost s metodami alternativní medicíny	54
Graf č. 24 Doporučení alternativní medicíny	56

Seznam tabulek

Tabulka č. 1 Odbornost	20
Tabulka č. 2 Pohlaví	21
Tabulka č. 3 Věkové rozložení	22
Tabulka č. 4 Nejvyšší dosažené vzdělání	23
Tabulka č. 5 Znalost pojmu alternativní medicína	24
Tabulka č. 6 Uznání alternativních způsobů léčby	25
Tabulka č. 7 Lákání peněz	26
Tabulka č. 8 Vědecky prokázaný účinek	27
Tabulka č. 9 Fungování alternativních metod i bez vědeckého dokazování	29
Tabulka č. 10 Proplácení pojišťovnami	30
Tabulka č. 11 Fytoterapie	32
Tabulka č. 12 Akupunktura	34
Tabulka č. 13 Akupresura	36
Tabulka č. 14 Chiropraxe	37
Tabulka č. 15 Bioterapie	39
Tabulka č. 16 Homeopatie	41
Tabulka č. 17 Aromaterapie	43
Tabulka č. 18 Psychotronika	45
Tabulka č. 19 Zkušenost s alternativní medicínou	47
Tabulka č. 20 Vyzkoušené metody alternativní medicíny	48
Tabulka č. 21 Léčené obtíže alternativní medicínou	50
Tabulka č. 22 Volba alternativní medicíny	52
Tabulka č. 24 Spokojenost s metodami alternativní medicíny	54
Tabulka č. 25 Doporučení alternativní medicíny	56

Seznam příloh

Příloha č. 1 Dotazník k průzkumnému šetření

Příloha č. 1 Dotazník k průzkumnému šetření

Dobrý den Vážená paní/Vážený pane,

jsem studentkou 1. LF UK v Praze oboru Všeobecná setra. Tento dotazník je vytvořen pro účely mé bakalářské práce na téma Názory laické veřejnosti na alternativní medicínu. Dotazník je zcela anonymní. Pokud by Vás zajímaly výsledky či konečná práce obraťte se na mě, prosím, přes e-mailovou adresu humpalova.marie@seznam.cz. Ráda Vám poskytnu informace, které by Vás zajímaly.

Děkuji předem za vyplnění dotazníku.

1. Máte v oboru alternativní medicíny nějaké vzdělání (např. kurz, škola, ...)?
  - a. ano (děkuji Vám za vyplnění – dále prosím již nevyplňujte)
  - b. ne
2. Jste:
  - a. muž
  - b. žena
3. Kolik je Vám let?
  - a. 18 – 24
  - b. 25 – 34
  - c. 35 – 44
  - d. 45 – 54
  - e. 55 a více
4. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?
  - a. základní
  - b. střední bez maturity
  - c. střední s maturitou
  - d. vyšší odborné,
  - e. vysokoškolské
5. Znáte pojem alternativní medicína?
  - a. ano
  - b. nevím
  - c. ne
6. Uznáváte alternativní způsoby léčby?
  - a. určitě ano
  - b. spíše ano
  - c. nevím
  - d. spíše ne
  - e. určitě ne

7. Myslíte si, že alternativní medicína je lákání peněz z nemocných lidí?
- a. určitě ano
  - b. spíše ano
  - c. nevím
  - d. spíše ne
  - e. určitě ne
8. Má podle Vašeho názoru alternativní medicína vědecky prokázaný účinek?
- a. určitě ano
  - b. převažují metody, které mají prokázaný účinek
  - c. nevím
  - d. převažují metody, které nemají prokázaný účinek
  - e. určitě ne
9. Myslíte si, že některé metody alternativní medicíny mohou fungovat, i když nejsou vědecky dokázány?
- a. určitě ano
  - b. spíše ano
  - c. nevím
  - d. spíše ne
  - e. určitě ne
10. Měly by být některé metody alternativní medicíny propláceny pojišťovnami?
- a. ano, ale pouze pokud by je poskytoval lékař
  - b. ano, mohl by je poskytovat lékař nebo léčitel s příslušným certifikátem
  - c. neumím posoudit
  - d. ne, tyto metody by měly zůstat mimo oficiální zdravotnictví
11. Znáte fytoterapii (tj. léčba pomocí rostlin)?
- a. znám a uznávám tuto metodu
  - b. znám, ale neuznávám tuto metodu
  - c. nevím
  - d. neznám, ale zajímala by mě
  - e. vůbec neznám a nezajímá mě
12. Znáte akupunkturu (tj. léčba pomocí jehliček, které se aplikují na určité body na těle)?
- a. znám a uznávám tuto metodu
  - b. znám, ale neuznávám tuto metodu
  - c. nevím
  - d. neznám, ale zajímala by mě
  - e. vůbec neznám a nezajímá mě
13. Znáte akupresuru (tj. léčba pomocí tlaku na určité body na těle)?
- a. znám a uznávám tuto metodu
  - b. znám, ale neuznávám tuto metodu
  - c. nevím

- d. neznám, ale zajímala by mě
  - e. vůbec neznám a nezajímá mě
14. Znáte Chiropraxi (tj. léčba kloubů, zejména páteře)?
- a. znám a uznávám tuto metodu
  - b. znám, ale neuznávám tuto metodu
  - c. nevím
  - d. neznám, ale zajímala by mě
  - e. vůbec neznám a nezajímá mě
15. Znáte bioterapii (tj. léčba pomocí světla)?
- a. znám a uznávám tuto metodu
  - b. znám, ale neuznávám tuto metodu
  - c. nevím
  - d. neznám, ale zajímala by mě
  - e. vůbec neznám a nezajímá mě
16. Znáte homeopatii (tj. léčba pomocí podávání nepatrných dávek léků vycházející ze zásady léčení podobného podobným)?
- a. znám a uznávám tuto metodu
  - b. znám, ale neuznávám tuto metodu
  - c. nevím
  - d. neznám, ale zajímala by mě
  - e. vůbec neznám a nezajímá mě
17. Znáte aromaterapii (tj. léčba pomocí vůní získaných z rostlin)?
- a. znám a uznávám tuto metodu
  - b. znám, ale neuznávám tuto metodu
  - c. nevím
  - d. neznám, ale zajímala by mě
  - e. vůbec neznám a nezajímá mě
18. Znáte Psychotroniku (tj. léčba pomocí práce s psychickou energií)?
- a. znám a uznávám tuto metodu
  - b. znám, ale neuznávám tuto metodu
  - c. nevím
  - d. neznám, ale zajímala by mě
  - e. vůbec neznám a nezajímá mě
19. Vyzkoušel/a jste některou metodu alternativní medicíny?
- a. ne (děkuji Vám za vyplnění – dále prosím již nevyplňujte)
  - b. ano
20. Jakou metodu alternativní medicíny jste vyzkoušel/a? (možnost více odpovědí)
- o fytoterapie
  - o akupunktura
  - o akupresura

- o chiropraxe
- o bioterapie
- o reflexní terapie
- o reflexologie
- o homeopatie
- o aromaterapie
- o psychotronika
- o jiné:..... (prosím doplňte)

21. Pokud jste vyzkoušel/a některou z metod alternativní medicíny, jaké potíže jste léčil/a?

(možnost více odpovědí)

- a. Dýchací potíže (alergie, nachlazení, astma, apod.)
- b. Trávicí potíže (žaludeční, střevní, apod.)
- c. Bolesti hlavy (migréna)
- d. Neurologické potíže (obtíže s nervovou skupinou)
- e. Kožní problémy (atopický ekzém, lupénka, bér cové vředy, chronické rány apod.)
- f. Gynekologické potíže (záněty rodidel, endometrióza, obtíže s početím, potíže s kojením)
- g. Urologické potíže (obtíže s ledvinami, močovými cestami)
- h. Obtíže pohybového aparátu (bolesti kloubů, zad)
- i. Psychické potíže (deprese, úzkostné stavy, apod.)
- j. jiné:.....(prosím doplňte)

22. Kdy, ve které fázi Vašich obtíží, jste se Vy rozhodl/a využít metody alternativní medicíny?

- a. možnost první volby
- b. současně s léčbou klasické medicíny
- c. když selhala léčba klasické medicíny
- d. jiné:.....(prosím doplňte)

23. Byl/a jste spokojena s metodami alternativní medicíny, které jste využila?

- a. ano, se všemi, které jsem využil/a
- b. ano, ale pouze s některými, které jsem využil/a
- c. ne
- d. neumím ohodnotit

24. Doporučil/a byste metody alternativní medicíny svým známým?

- a. ano
- b. nevím
- c. ne

[illegible]